

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az átmeneti idő alatt hetenként egyszer jelenik meg.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Kiadásért felelős: Szilassy Zoltán, az OMGE igazgatója.
Felelős szerkesztő: Ruday Barna.
Társzerkesztő: Konkoly Thege Sándor dr.

Szerkesztőség: Budapest, IX., Köztelek-utca 8.

Telefon: József 51-05.

Kiadóhivatal: Budapest (Köztelek), IX. ker., Üllői-út 25. szám.

Telefon: József 99-31, József. 99-32.

Előfizetési ár negyedévre 60 korona, OMGE tagoknak negyedévre 40 korona.

TARTALOM:

A növénytermelési szakosztály gyűlése. (A komlótermelés felkarolása.)
A műszaki bizottság gyűlése. (A Szakács-féle motorké.)
Panaszok.
Komlótermelésünk közgazdasági jelentősége. (Fabricius Endre.)
Keleti marhavész Lengyelországban. (Hutyra Ferenc dr.)
Irányváltozások a lefejőtehenészetekben. (Fröschl Ferenc.)
A tótszentmártoni muraközi lóvadász. (K. T. S.)
Új rendeletek. (A módosított termésrendelet.)
Levélszékény. (Mégfogott répa eltarthatása.)
Gazdatársadalmi mozgalmak.
A megrovott „Köztelek”.
Vegyes közlemények.
Tözsde. Kereskedelem.

AZ OMGE KÖZLEMÉNYEI.

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

tejgazdasági bizottságának

f. évi december 2-ikán, csütörtökön d. e. 10 órakor az egyesület székháza tanácstermében (IX., Köztelek-utca 8. sz. I. em.) megtartandó gyűlésére.

Tárgyak:

1. Elnöki bejelentés a tejforgalom szabadddá tétele ügyében folytatott tárgyalásokról.
2. Abraktakarmányok biztosítása a tehenészetek számára.
3. A tejgazdasági szakoktatás időszerű kérdései. (Előadó: Sidlovits Lajos, a sárvári tejgazdasági szakiskola igazgatója.)

A bizottság gyűlése alkalmával bemutatásra kerül Dusing Miksának, a közlelmelési minisztérium tejosztálya vezetőjének érdekes és tanulságos térképe, amely Budapest tejellátásának forrásairól szemléltető módon nyújt felvilágosítást.

Délután a bizottság tagjai Kaposztásmegyerve rándulnak ki Károlyi László gróf uradalma ottani tejgazdaságának megtekintésére. Találkozó 1/24 órakor a kaposztásmegyeri majorban. (Legcélszerűbb a Nyugati pályaudvar melletti végállomásról az 55-ös számú villamossal kimenni,

amelyről az újpesti városháza előtt a B jelzésű villamoskocsira kell átszállni. Ennek a majortól néhány lépésnyire van a megállója. A Nyugati pályaudvartól 3 órákor legkésőbb el kell indulni.)

Este 8 órakor a bizottság tagjai együtt vacsoráznak Mitrovác A. vendéglőjében (a Dohány-u. és Sip-u. sarkán, a Rakóczi ut elejétől néhány lépésnyire. Étkezés étlap szerint.). Vendégeket szívesen látunk.

Budapest, 1920. november 17.

Inkey Pál báró s. k.,
bizottsági elnök.

A földművelési és növénytermelési szakosztály ülése.

(1920. november 9-én.)

Jelen voltak: Desseuffy Aurél gr. elnök, Bartók Géza, Beke László, Csóór Lajos, Fűber Tódor, Fehér Zoltán, Fáy András dr., Jászenszky Pál, Juhász Árpád, Kozma Dénes dr., Krolopp Hugó, Mesterházy Ernő, Meray Ernő, Nick Ede, Prack László (a földművelésügyi minisztérium részéről), Parragh Gyula dr., Zerkovits Imre dr. szakosztályi, illetve egyesületi tagok, az OMGE. tisztviselői kar részéről Szilassy Zoltán igazgató, Mutschbacher Emil dr. ügyvezető főtitkár, Rege Károly dr. s. titkár, Murányi Nándor pénztáros, továbbá Csézer Lajos dr. m. kir. gazd. főfelügyelő és Fabricius Endre titkár, mint előadók. Kimelelték magukat: Desseuffy Emil gr., Kerpely Kálmán, Degen Árpád dr., Gass Gyula és Károly Rezső dr.

1. A szakosztály új alakulása.

Szilassy Zoltán igazgató az ülést megnyitja, üdvözlő az egybegyűlteket és hivatkozással az egyesület alapszabályainak 51. §-ra, javasolja, hogy a szakosztály elnökévé újból Desseuffy Aurél gr. választassék meg, aki több mint két évtized óta tölti be nagy egyszerűséggel ezt a tisztséget. (Helyeslés.)

Desseuffy Aurél gr. elnök a bizalmat megköszönve elfoglalja az elnöki széket és javasolja, hogy a szakosztály társelnökeivé ugyanazok választassanak meg, akik a múlt esztendőben is a társelnöki tiszteket betöltötték, vagyis Kerpely Kálmán és Desseuffy Emil gr. (Helyeslés.) Ezt határozatként kimondva, felkéri Fabricius Endre előadót előadásának megtartására.

2. Hazai komlótermelésünk közgazdasági jelentősége.

Fabricius Endre előadó előadását közöljük mint külön cikket lapunk mai számában.

Desseuffy Aurél gróf elnök előadónak nagyszabású és érdekes előadását köszönetet mondva, felkéri Csézer Lajos dr. m. kir. gazdasági főfelügyelőt, előadása megtartására.

3. Komlóskertjeink felújítása és új komlók létesítése.

Csézer Lajos dr. a régi komlóskertek regenerálásáról, új komlóskertek létesítésének módjáról, a komlódugvány-

termelésről tartott költségvetéssel kapcsolatos gyakorlati előadást, amely a Köztelek egyik legközelebbi számában cikk alakjában fog megjelenni. Előadása végén a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

Tekintettel arra, hogy komlóskertjeink nagy része a megszállott területeken maradt és Csonka-Magyarország régi komlóskertjei is a háború folyamán nagyjábólra paragon hagyottak, vagy kiszántáltak, úgy hogy meglévő és működő sörgyáraink részére szükséges komlómenyiséget itthon nem tudjuk jelenleg biztosítani, mondja ki a szakosztály:

1. A hazai sörgyárak ellátására szükséges és mintegy 200 kat. holdnyi kiterjedésű komlóskert telepítését szükségesnek tartja és ezért felkéri az OMGE elnökségét, hogy hivatalos lapja, a „Köztelek” útján, buzdítaná tagjait, hogy megfelelő vidéken komlóskertet telepítsenek, különösen, ha a szükséges komlókaróanyagot saját birtokukon termelhetik és a komló szárítására alkalmas épületek (padlás, szekérszín, üres istálló, magtár stb.) rendelkezésre áll és ugyancsak ez irányban intéznie buzdító körlevelet valamennyi vármegyei gazdasági egyesülethez is a komlótermelésre a kiszáradt figyelmét felhíván.

2. Felkéri az OMGE elnökségét, hogy mindazokat, akik komlótermeléssel foglalkozni óhajtanak és ebbeli szándékukat az egyesületnél bejelentik, szaktanácsal támogassa és az illetők kívánságára és költségére a helyszínerre szakértőket küldjön ki, egyszersmind pedig alkalmas módon gondoskodjék dugványok és komlókarók beszerzéséről és kiosztásáról.

3. Az állványos sodronyszerhez szükséges oszlop- és sodronyanyag ma hiányozván, a szakosztály egyelőre a karórendszerű komlóművelést javasolja és a szükséges karók biztosítása érdekében felkérendő a földművelésügyi miniszter, hogy a meglévő állami erdőkben már a télen termeltessék a szükséges 7-8 m. hosszú karóanyag.

4. A vármegyei gazdasági felügyelőségek és vármegyei gazdasági egyesületek útján pontosan megállapítandók meglévő régi komlóskertjeink és azok várható dugványtermése és amennyiben a bejelentett új telepítésekhez szükséges dugványmennyiség nagyobb lenne, a még szükséges dugványok délbácskai, esetleg bajorországi vidékekről jól honosított komlóskertekből szerzettessenek be és ezek beszerzésének lehetősége már most — akár diplomáciai úton is — szorgalmaztassék.

5. Kivánatos, hogy minden állami birtokon legalább egy kat. holdnyi komlóskert már 1921. tavaszán létesíttessék, amely a következő években kiterjesztve, a további magántelepítésekhez szolgáltatná az egységes fajú komlódugványt. Ily értelemben is felkérendő a földművelésügyi miniszter.

6. A komló kedvező értékesítésére vonatkozó tervezet kidolgozása érdekében — központi értékesítés alakjában — az OMGE ipari, kereskedelmi- és üzemszakosztálya felhívandó és ugyancsak a jövő évi vadkomlótermés gyűjtésének és felhasználási módjának tervezete is a m. kir. Állami Gyógynövény Kirendeltség útján megállapítandó.

Desseuffy Aurél gr. elnök rámutat arra, hogy a múltban hazai sörgyáraink — amint azt Fabricius Endre előadó is felemlítette — bizonyos tartózkodást tanúsítottak a magyar komlóval szemben. Felvilágosítást kér, vajjon ez a tartózkodás megszűnt-e már, nehogy fel-

Parádés és közönséges gazdasági LŐSZERSZÁMOK, KÖTÉLÁRUK, istráng, kötőfék, marhakötél, rudallókötelek, továbbá kész vasalt GAZDASÁGI IGÁSKOCSIK

beszerezhetők a Magyar MEZŐGAZDÁK Szövetkezete áruosztálya útján, Budapest, V., Alkotmány-u. 29.

karejva a komlótermelés, az értékesítésnél termelőknek családias érje.

Fabricsius Endre előadó a magyar sörgyárak országos egyesületét több irányban megkereste és a szóbanforgó tartózkodás kérdését is felvetette, míg a többi kérdésre kapott választ, az utóbbira a sörgyárosok egyesülete nem nyilatkozott. Ezzel szemben azonban a Fővárosi Söröző R. T. egyenesen érdeklődött a magyar komló-behozásai forrásai iránt.

Szilassy Zoltán igazgató ezt a kérdést legfontosabbnak tartja. Ha a sörgyárosok nem karolják fel a magyar komló használatát, akkor ugyiszólván hiába termeljük a komlót. Javasolja, hogy mielőtt nagyobb propagandába bocsátkoznánk, intézessék átírat a GYOSZ-hoz, amelynek van sörözőérdekeltségű osztálya is, nyilatkozzanak sörgyárosaink, vajjon a világi árszámok megfelelő értékben garantálják-e a magyar komló használatát. Ily értelemben egészítették ki a határozati javaslatot.

Zerkovits Imre dr. szerint a saazi és magyar közép-minőségű komló egyforma, de minőségbeli különbség mindkettőnél van. Van éppen egy kevésbé használható saazi, mint magyar komló. A múltban kivitt magyar komló nem mind Saazba, hanem Angliába is ment, sőt az Egyesült Államok is szívesen vásárolták a magyar komlót, mert igen alkalmas a keveréshez és kedvelik a magyar komló szép zöld színe. A magyar söripart ma tulajdonképpen a budapesti sörgyárak alkotják, ahol számokkal kalkulálnak és nem lehet hazafiasságokra apellálni. Szerinte értékesítési központot kell teremteni és csak az képezheti az újtelepítés alapját.

Prack László dr. a földm. minisztérium illetékes osztálya részéről felel meg, hogy kell idehaza is megfelelő mennyiségű komlónak lenni, mert eddig a f. évben 1000 q komlóra kérték kivitel engedélyt. A hazai termelést törvényes védelemben kell részesíteni.

Fabricsius Endre előadó szerint a kivitelre bejelentett komlómennyiségről még nem lehet arra következtetni, hogy megfelelő nagyságú komlókeretjaink vannak, mert ez a mennyiség régi raktározott komló is lehet.

Csérer Lajos dr. ugyanily értelemben szólal fel.

Desszeffy Aurél geól. elnök Csérer előadó közreműködését megköszönve, határozatként kimondja, hogy a szakosztály a benyújtott javaslatot Szilassy igazgató indítványával kiegészítve, magáévá teszi és az ülést berekeszti.

A műszaki bizottság gyűlése.

(1920. november 13-án.)

Jelen voltak: **Szilassy** Zoltán igazgató elnökléte alatt **Förster** Lajos, **Jeszenszky** Pál, **Jalovicsky** Géza, **Kund** Ede, **Krolopp** Hugó, **Kullmann** László, **Polgár** Géza, **Szabó** Gusztáv, **Serbán** Iván, **Tökei** Jenő és **Vajda** Ödön bizottsági, illetve OMGE tagok, az egyesületi tisztviselői kar részéről **Konkoly** Thege Sándor titkár, **Rothmayer** Imre és **Rege** Sándor dr. s. titkárok, **Murányi** Nándor pénztáros, továbbá **Rudas** József előadó és **Fabricsius** Endre titkár bizottsági előadó. — Kimentette magát **Gally** Kálmán, **Herdlitska** Ernő és **Vladár** Endre.

1. A bizottság újjaalakulása.

Szilassy Zoltán igazgató a gyűlést megnyitván, hivatkozással az alapszabályokra, mely szerint a bizottság a működési év elején újjaalakul, javasolja, hogy a bizottság elnöke **Gally** Kálmán földm. min. tan. választassék meg (Helyeslés), aki felelőse miatt azonban a mai ülésre nem jöhetett el. Felkéri a bizottságot, hogy a mai gyűlésre jelöljön ki elnököt. A bizottság szótól kéri fel az elnöklésre.

2. A Szakáts-féle motórok ismertetése.

Serbán Iván elmondja, hogyan került ez a gép Magyar országra. Felalálója, Szakáts, csanádmezei magyar ember, ki már a háboru alatt is feltűnt a géptechnika terén konstrukciós tehetségével és ezért a nemzeti hadvezetőség alkalmazta. A háboru után a Deutsche Bank Krupp-gyárbeli érdekeltsége nyerte meg öt és konzorciuma igazgatójává tette, ahol az általa szerkesztett motórok gyártására berendezkedett. A Szakáts-féle motóroké, Argentína eddig 10,000 darabot rendelt meg, tehát tömeggyártásra rendezkedtek be és ezért olcsón állítható elő, Szakáts a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetét bízta meg képviselével Magyarországon és a gép bemutatóját is a Szövetkezet az OMGE-vel karöltve fogja végezni.

Rudas József előadó ismertető azután a Szakáts-féle motórokéit technikai és üzemi szempontokból. Előadásának vázlatja a következő:

A Szakáts-féle motórok egy három keréken járó traktor, egyebekben azonban ugy alak, mint kivétel, szerkezet és súly tekintetében oly lényegesen előnyös változtatásokat mutat fel, amelyek a meglevő összes szántógépek között az első helyek egyikét biztosítják számára. A tömeggyártás következtében az előállítási költségek is lényegesen alacsonyabbak, miert is egyetlen teljesítményű szántógépekkel szemben a Szakáts-féle olcsóbban szerkeszthető be. Ugyanis, míg ma egy 50/50 HP Stock és hasonló gép sulya 65 q, teljesítménye 8-10 kat. hold,

ára 700,000 K., 25 HP Hansa-Lloyd 25 q, teljesítménye 6-8 kat. hold, ára 450,000 K., addig a Szakáts-féle gép 32 lóerő teljesítmény mellett körülbelül 10 kat. holdat szánt napi 10 óra alatt, sulya 195 q, ára 365,000 K. A teljesítményeknél egyenlő talaj- és üzemviszonyok vannak feltételezve. Az előbb felsorolt összes szántógépek átlagos benzinfogyasztása 12-15 kg. kat. holdanként, a tüzelőanyag minősége szerint, ezzel szemben a Szakáts-féle gép 7-9 kg.-ot fogyaszt ugyancsak kat. holdanként. A megtakarítás tehát körülbelül 33% üzemanyagokban, ennek folytán, míg egyéb gépekkel egy kat. hold felszántása átlag csak 12 kg.-ot véve fel, 50 K.-a benzin mellett 600 K.-ba, addig a Szakáts-féle gépéni 8 kg.-ot véve fel, 400 koronába kerül. A megtakarítás tehát kat. holdanként csak tüzelőanyagban *kedvezőtlenül* számítva, 200 korona.

A Szakáts-féle motóroké talajmegművelés céljára szerkesztett egyetemes mezőgazdasági motorikus erőgép, mely különféle talajmegmunkáló géppel és eszközzel felszerelhető, a legkülönbözőbb mezőgazdasági munka elvégzésére alkalmas, nevezetesen:

I. Szántásra: Az eke-szerelvény három kivitelben készül és pedig: I. mélys. 18-28 cm. barázdamélység és 56 cm. munkaszélességgel. Két ekevassal. II. mélys. 8-18 cm. barázdamélység és 88 cm. munkaszélességgel. Négy ekevassal. III. mélys. 6-9 cm. barázdamélység és 150 cm. munkaszélességgel. Tíz ekevassal.

II. Egyéb gazdasági munkára: A gép teljesítményéhez mért szerkezetük csekély sulyánál fogva a már felszántott talajon is kéros keréknyomok nélkül használható, utána kapcsolható mindennemű kultivátor, borona, hossz- és keresztirányban pontosan sorbavető- és ültetőgépek, repafélek stb. részére. Az ültetőgépek egyidejű műtrágyaszórával is lehetnek ellátva. Gabonaratógép, fűkasáló stb. ugyanugy akasztható utána, mint bármely más gazdasági gép.

Mivel a gép keskeny, egyenyomú és beállítható nyomtávval bír, továbbá lengéymagassága 1 m., akadály nélkül mozgatható kapás növények sorai között még akkor is, ha azok már 60-80 cm. magas lombzatnak, mint pl. a kukorica, burgonya, fiatal ültetésű szőlő.

III. Mint üzemgép minden erőgéppel hajtandó mezőgazdasági-gép üzemeltetésére alkalmas, amidőn is a motor a kapaszkodó kerékről egy szíjfértárcsára lesz átkapcsolva, mely szíjfértárcsát segítségével eszközi a meghajtást.

Végül mindezek mellett több nagy mezőgazdasági kiállításokon, illetőleg motóroké-verseyuen az olt szereplő világhírű gyártmányú motórokéi hivatalosan megállapított teljesítményével összehasonlítva, az adatok a Szakáts-féle szántógép főlényéről tesznek bizonyosságot.

A gép főrésze a vonógép (traktor), mely három járókeréken nyugszik. Ezek közül az első a kormánykerék, magas tarajjal ellátva az oldalcsuszás megakadályozására. A kormánykerék mögött ugyanazon nyomon van a nagy kapaszkodókerék és tőle balra egy futó, illetőleg támaszkerék, mely axiálisan jobbra és balra eltolható, miáltal a nyomtávolság tetszés szerint beállítható. A főtegyel csapágyát az első, vagyis a kormánykerék agyával egy nagyobb átmérőjű, hengerelt varat nélküli, acél cső köti össze, mely egyidejűleg a géperetet, ill. (vázat) is képezi, egyben azonban mint hűtővíztartály is szerepel. Ezen nyugszik végül az erőgép az átváltható kerékmitvel és dörzskapcsolóval együtt.

Az erőgép 32 teljeses lóerejű, 1000 percnkénti fordulatu-explosziós-motor, magasfejtésű, mágnes gyújtással külön e célra szerkesztve. A motorhengerek hűtése illetőleg 100-106 fok Cels. hőmérsékleten való tartása a hűtővíz elvezetése által történik, miáltal a felületi és a hűtővízkörnyivátyu, mely minden egyéb más rendszerű géphez, illetve traktorhoz okvetlen szükséges, elmarad.

A kerékmit teljesen olajban jár és két egymással ellenkező irányban futó dörzskapcsoló felváltva köti össze a motorttal, aszerint, hogy a gépnek előre vagy hátra kell mozognia. A kerékmit minden csapá golyókban van ágyazva.

A kapaszkodókerék a reája eső terheléshez mérten a szokásosnál közel háromszor akkora átmérőjű és homorulatokkal ellátott talapzatu, kiváló minőségű acélból készült, mely 14 drb vezérelt és egy csap körül lengő mozgást végző kapaszkodóval van ellátva. A kapaszkodó a kerék talapzatán a macska-karmaihoz hasonlóan csuszorúdlás nélkül kitolódna és behúzódna. Ezeket a lengő kapaszkodókat a főtegyel végére szerelt excenter vezéri és minden körülforgás alatt a földönördülésnél kitolja és a kerék felső félkörűsége alatt behúzza, miáltal a rearákódott agyag lekaparódik, így a kapaszkodók minden újabb bemélyedés alkalmával tisztán vágódnak be a talajba és ennek folytán a bevályodási munkavesztésig lényegesen kisebb, mint más gépkapaszkodónál. A kapaszkodók menetekben is ki és behúzhatók, de puha talajból közvetlenül utra való átgördülésnél — miután itt bemélyedni nem tudnak — maguktól is behúzódna. Ezek a centrális rugóterhelésű, lengőmozgásu, vezérelt kapaszkodók lehetővé teszik, hogy soha nem kell azokat le-szerelni.

A gép különös előnye a következőkben sorolhatók fel: A Szakáts-motóroké minden egyes része, anyag és munkálás tekintetében, elsőrangú minőségű, főképpen préselt acél,

kovácsolt vas, **Mannesmann** vagy **Varrat** nélküli vontató, rudacél stb. **sustergálás** vagy **maratás** után megmunkálva, minek következtében minden darab csekély sulyú és kis méretű. A forgómozgást végző részek csaknem mind golyós csapágyban ágyazottak; a gép rendkívül csekély sulyú; a lóerőteljesítmény és gépsuly közötti alacsony és kedvező arányszám; a kormányzó- és kapcsolómecchanizmusok egyszerűsége, ami ugyiszólván minden szakértelmet nélkülözhető tesz; az ékeket kiemeleése, leeresztése és a pótgépek mindennemű emelése és sulyosítása, meghajtása vagy leállításása és minden más, a gépvezető által végzendő munka, mely 16-18 kilogrammnál nagyobb erő kifejtését igényelné, motorikus erő által végeztetik; a gépagyregáció kezelése bármely munkánál egyetlen ember által végezhető; minden mozgó és érzékenyebb alkatrész por- és vízmentesen van fódve, miáltal az egész gép kívülről sima felületű és ennek következtében könnyen tisztán tartható; a barázda- és a vetemény-sorok végén 4-5 méter széles ut vagy terület teljesen elegendő a gépfordulásokra, bármilyen gazd. géppel vagy eszközzel legyen is kapcsolva.

A gép menetsebessége talajmegmunkálás közben körülbelül 6-7 km. óránként; önsulya tíresen körülbelül 1250 kg. Teljes felszereléssel, égőanyaggal, üzemképes állapotban körülbelül 1370 kg. (A gépről két képet is bemutatunk lapunk 366. és 367. oldalain.)

Szilassy Zoltán megköszönve az előadó tájékoztatását, felkéri a megjelenteket a hozzászólásra. Maga részéről a gyakorlati bemutatás híve, mielőtt ítéletet lehetne mondani és ezért erre nézve előterjesztés is fog történni.

Jalovicsky Géza örömmel üdvözöl minden oly mozgalmat, mely a talajművelés problémáját a tökéletesség felé viszi, hogy jói és olcsón munkáltathassunk. Szükséges oly gépek konstruálása, melyeknél a nagyobb fordulók kiküszöbölhetnek. Ugy látszik, ennél a gépnél haldadás mutatkozik ez irányban. A most ismertett gép előállítási helye is garancia lehet annak jóságára. Felhívja **Solinski** találmányára a figyelmet, melyet a billenő ékeknél alkalmazott.

Szabó Gusztáv meglepeteni tanár szerint az adhezio kérdése igen fontos. Ennél a gépnél a vezényelhető kapaszkodó jrt érvényre és ennek tartósságát a bemutatásnál meg kell bírálói, különben e leírásból igen előnyösnek látszik a gép konstrukciója.

3. Gépbemutató tervezete.

Fabricsius Endre biz. előadó javasolja, hogy a Szakáts-féle motóroké használatának gyakorlati értékelésére tartassék gépbemutató az ország három gócpontján, Mező-hegyesen, Hatvanban és Kaposváron. A bemutató szervezésére **Gally** Kálmán elnökléte alatt bizottság küldessék ki, mely egyszersmind a bemutató napját is meg-határozná. A bizottság tagjainul javasolja az OMGE, illetve a műszaki biz. részéről **Szilassy** Zoltán, **Krolopp** Hugó, **Szabó** Gusztáv, **Groffits** Gábor, **K. Herdlitska** Ernő és **Kund** Endre, a Mezőgazdák Szövetkezeté részéről **Jeszenszky** Pál, **Serbán** Iván és **Rudas** József, **Csanádm.** G. E. részéről **Purgly** Emil és **Tökei** Jenő, a mező-hegyesi ménésbirtok részéről **Dzsenyfi** Béla és **Kocsis** Pál, a hatvani uradalom részéről **Hutvany** Endre br. és **Minarik** János, a Somogy. G. E. részéről **Hoyos** Miksa gr. és **Czobél** Ernő és a kaposvári héruadalom részéről két tag kiküldését; előadó pedig szóló leme. (Helyeslés.) **Elnök** a beterjesztett javaslatot elfogadottnak jelenti ki és az ülést bezárja.

Panaszok.

A GEOSZ végrehajtó-bizottságának ülésnapját bátran a gazdák panasznapjának lehetne neveznünk, különösen azóta, mióta rendeletekkel kell a gazdasági életet szabályozni. Elmult a háboru, mely szükségessé tette a gazdasági életbe való hatósági beavatkozásokat, de nem állott helyre a gazdasági élet szabad menete, sőt jobban benne vagyunk a kényszergazdálkodásban, mint valaha. Ezzel az állapottal a gazdaságközönség nincs megelégedve. Örökösen tiltakozik és kifogásokat tesz a kényszerrendszabályok ellen, a termelés meg a forgalom szabadságának visszaállítását, vagy legalább is a legter-hesebb megkötések és nyügök megszüntetését sürgeti.

Ezuttal a felpanaszolások központjában az új gabonaforgalmi rendelet áll, amely minden idáig való elődjénél terheesebb.

Általános kifo egyenlő elbánás dason felüli gaz egyoldalu szigor birtokoknak ugy árpatermes 30 tati; miután az rendeletek érte a legutóbbi ren mig az adógal térítési árakat a régi térítési ár gazda. Ettől elt állattenyésztés, ségeit veszélyez hogy a közfogy a tehenészet a

Igen nagy te rica beszoigálta métermázsa ki képtelen eleget is fenyeget, ho részben azért, lalás céljára azért, mert az kukoricaszüksé biztosítani, a ütköznek. A r gerit még azo badon, akik a Ez a forgalm akasztásai jele ezeryni kisvár hivatalnok, m hizlalni nem pedig nem ve kaphatják me vagy félig hiz ságilag nyilv pedig a göré baduljon. Sz januárig. Raa vették, ugy e darálóba visz kat. Most má 10, 50 vagy Szemesen e viselje az od ségeit?

Legsulyosa szerint az, a tatni, minden fizet. Ez a terhet ró az nem termelt rossz volt, a kozasoktól s fosztogatás különösen a a rosszul já fizetési köte

D. PÁPAY - FÉLE, OLTÓANYAG ÉS SZÉRUMINTÉZET R.T. VI. TERÉZKÖRUT 31. TEL. 20-19
EGEREK, POCKOK, PATKÁNYOK irtására a legalkalmasabb eljárás 9807/e
„MURIMORS“ egérrirtó, **„RATIMORS“** patkányirtó **tenyészetek alkalmazása.**

Általános kifogás ellene az, hogy nem az egyenlő elbánás alapján épült, mert a 100 holdason felüli gazdaságokat tulajdonosan mostohán, egyoldalú szigorral kezeli. A 100 holdason felüli birtokoknak ugyanis a rendelet értelmében az árpatermés 30 százalékát is be kell szolgáltatni; miután az árpával a gazdaságok az eddigi rendeletek értelmében szabadon rendelkeztek, a legutóbbi rendelet új terhet ró rájuk. És míg az adógabona utószállításokért emelt térítési árakat adnak, addig az árpáért a gabona régi térítési árának megfelelő árat kapja a gazda. Ettől eltekintve, az árpa elvonása az állattenyésztés, a szalonna- és zsirtermelés lehetőségeit veszélyezteti, sőt arról sincs intézkedés, hogy a közfogyasztásra szállító tejgazdaságok a tehenészet árszükségletét beszámíthassák.

Igen nagy terhet ró a gazdaságokra a kukorica beszállítása is, mert a holdankénti négy métermázsra kirovának sok birtok egyáltalán képtelen elegendőt tenni. Ennél a pontnál még az a baj is fenyeget, hogy a sertéshizlalás válságba jut, részben azért, mert be kell szolgáltatni a hizlalás céljára szükséges kukoricát is, részben azért, mert azok a gazdaságok, amelyek ebbeli kukoricaszükségletüket vásárlás útján szokták biztosítani, a beszerzésnél forgalmi tilalomba ütköznek. A rendelet értelmében ugyanis a tengerit még azok sem szállíthatják egyelőre szabadon, akik az adógabonát már beszállították. Ez a forgalmi tilalom a sertéshizlalás megakasztását jelenti. Eltekintve a nagytermelőktől, ezeryi kisvárosi ember van, kereskedő, iparos, hivatalnok, munkás, aki beállította a hizót, de hizlálni nem tud, mert földje nincs, kukoricát pedig nem vehet. Van ugyan kukorica, de nem kaphatják meg a zárlat miatt, tehát soványan vagy félig hizottan ölik le a disznót, ami gazdaságilag nyilván káros kényszer, a kukorica pedig a görékban várja, hogy fogságából kiszabaduljon. Sajnos, a disznó nem tud várni januárig. Ráadásul a gazdák darálóját zár alá vették, úgy etethetnek tehát darát, ha a vámdarálóba viszik az árpájukat, meg a kukoricájukat. Most már mit kezdjem az olyan gazda, aki 10, 50 vagy éppen 100 darab sertést hizlal? Szemesen etessen vagy vámoltsa magát a viselje az oda- és visszaszállítás horribilis költségeit?

Legsúlyosabb aztán az a rendelkezés, amely szerint az, aki a kirovást nem tudja beszállítani, minden hiányzó métermázsáért 2000 K.-t fizet. Ez a büntető rendelkezés megbírhatalan terhet ró azokra a gazdaságokra, amelyeknek nem termelt feleslegük. Pedig az ideai termőév rossz volt, a termésátlag messze maradt a várakozásoktól s ezenkívül a román megszállás és fosztogatás következményeit is nyögik még, különösen a Tiszántúli gazdaságok. Most aztán a rosszul járt gazdaságokat a rendelet olyan fizetési kötelezettség elé állítja, amely minde-

nült ott, ahol a valóságban nincsen és nem volt fölösleg, a szerencsétlenség külön megadóztatásának jellegével bír.

További panasz, hogy míg a gazdának egyfelől készízetési kötelezettségeket kell teljesítenie, addig másfelől ő maga nem jut a pénzéhez, mert az igénybevett gabona árának kifizetését halogtatják; az Áruforgalmival szemben fennálló követelését pedig a leszámolásoknál figyelembe nem veszik.

A terhes és esetenként lesújtó rendelkezésekkel szemben az a biztatás, hogy a kirovás teljesítése után a forgalmat szabadabbá teszik. Ezuttal az ígéretet egész komolysággal vesszük, csak az a baj, hogy Csokonai szavaival élve, lesz kivel, de nem lesz mivel. Mire a gabonaforgalom felszabadul, szabadkézben ugyan egy maréknyi fölösleg sem marad.

Nagy vonásokban ezekben adhatjuk vissza a termésrendelet siralmas kritikáját. Az orvoslás kérdésével a közgazdasági szakosztály most foglalkozik s javaslatait a kormány és a nemzetgyűlés elé terjeszti. Nem nagyon valószínű azonban, hogy a feliratozás célt érjen. Hiszen a termésrendelettel illető panaszok jó része unalmas ismétlés, miket az egyik rendelet örökségként hagy át a másikra és nem bírja a közéleti miniszter annyira mellőzni a gyakorlati szakembereket, noha elkerülésükben kiváló gondosságot tanúsít, hogy a rendelet súlyos gyakorlati következményeiről ne alkothatna fogalmat.

Sajnos azonban, olyan rugók hatnak itt közre, amelyek súlyosabbak a termelők panaszainál. Az egyik rugó a szükség és nyomorúság, az állam inséges helyzete és az az érdek, hogy az ellátatlanok legszerényebb mértékben megállapított szükséglete az állam megterhelése nélkül biztosítható. Ez előtt a szempont előtt meg kell hajolnunk és nincs is kifogásunk az ellen, hogy a termelők az ellátatlan tisztviselők és munkások érdekében áldozatokra kényszerítenek.

Csak az a feltűnő, hogy az áldozat hozásának kényszere szerény sorsú gazdák részéről, sokkálta előnyösebb vagyoni helyzetben levő ellátatlanok javára is fennáll. És feltűnő, hogy miközben a mezőgazdák progresszív alapon, a termelés nagyságában hatványozódó kulcs szerint kényszerítik bizonyos osztályadó lerovására, az alatt mindazok javára, akiktől a gazdáknak kell a szükségletüket beszerezniök, a progresszió a termelés nagyságával növekedő nyereség alakjában érvényesül.

A másik rugót, amely a termésrendeletre hatást gyakorol, már nem a szükség kényszere alkotja, hanem a politikai hangulat. Évek sora óta hangulatkeltés folyik itt a nagybirtokok ellen. Megindult ez bizonyos célszerű birtokreform igazolása okából, statisztikai érvekkel; a reformáció törekvéseihez hozzá adta

a szociáldemokrácia a maga felforgató szellemét, társult vele a népszerűség-vadászat és a politikai demagógia; mindezek számára a legnépszerűbb s legkevesebb kockázatos vállalkozás volt tüzet szítani a nagybirtokok talpa alatt. És minden megváltozott az utolsó hat esztendő viszonyai között, csak ez a tűz nem aludt ki, mert erre a tüzre egyaránt rakták a hasábokat Jásziék, Buza Barnák és Kun Béláké, s noha a békeszerződés erdőink nyolcvan százalékától megfosztott bennünket, ennek a tüznek táplálására való fánk annyi maradt, hogy Grieger Miklós képviselő is öltre valótt vethetett a parázsra. De a tűz, mely eredetileg a latifundiumok alá volt gyújtva, időközben tovább terjedt, s ma már a középbirtokok talpa alatt is ég, sőt elhúzódott egészen a 100 holdas birtokkategóriáig, mert a birtokpolitikai törvény és a termésrendelet egyaránt 100 holdban állapítja meg azt a határt, amelyen alul a gazda kedves gyermeke az országnak és amelyen felül a gazda mostoha és sarokba állított existenciája.

A politikai hangulat futó tüze elérkezett a 100 holdas határhoz. Ma ott vagyunk, hogy ami ennél több, azt irányzatos megterhelések sujtják, mintha csak azt kellene megértünk, hogy a 100 holdason felüli termelő intelligencia nem érdemel szeretetet és megértést, sőt még kiméletelet sem, minthogy ez valamennyi, utjában álló akadály a kívánatosabb kisebb existenciák kialakulásának.

Ugy véljük, itt az agrárdemokrácia a mohóság tulzása tévedt. Okkal-móddal, a fokozatos fejlődés útján, a kultura demokratizálásával párhuzamosan igenis megvalósíthatjuk a birtokdemokráciát is és az agrárpolitikának bizonyára ezt az eszményt kell célul tűznie. De egyszerre a nagyobb birtokosokat még sem dobhatjuk ki, mert velük kidobnánk az intelligenciát a termelés vezetéséből és ezzel együtt a társadalom vezetéséből is.

Már pedig valakinek vezetnie kell és csak kettő között áll a választás: vagy az intelligencia vezet, vagy a demagógia. Elfogulatlan elmével mi sem volna könnyebb, mint azt megállapítani, hogy melyiket illeti meg az elsőbbség.

Komlótermelésünk közgazdasági jelentősége.

(Fabricius Endre tükárnak az OMGE földmívelési és növénytermelési szakosztálya 1920. nov. 9-iki gyűlésén tartott előadása.)

A komló a sörgyártásnak, az árpa mellett, egyik nyers alapanyaga, komló nélkül nincsen sör. A sörkészítés ugyanis áll az árpamalata készítéséből, a maláta összetöréséből és a maláta extrahálásából, vagyis a sörlé készítéséből, amelynek folyamata ismét a cefrézésből, tisztításból (midőn a sörtörkölytől az édes malátakivonat elkülönítetik), továbbá a malátakivonatnak komlóval való főzéséből áll. A főzésnél a

9287

MAUTHNER ÖDÖN

MAGNAGYKERESKEDESE

Származás: MAGYAR.

BUDAPEST, ROTTENBILLER-UTCA 33.

TELEFON: József 40-33.

VESZ

a legmagasabb áron gazdasági magvakat különösen: lóherét, lucernát és egyéb hermagvakat, fűmagot stb. Mindeket a mennyiség közlésével kér.

komló aromás anyagát vonják ki és ezektől az aromás anyagoktól nyári a sör kesernyés, aromatikussá, a komló illó olaja és gyantatar-talma pedig a sört egyszersmind kenerválja is és emellett dietétikus hatása is van.

A használandó komló mennyisége az előállítandó sör ize és színe szerint különböző. Men-nél erősebb és extraktusabb a sör, annál több komlót adnak hozzá, míg a gyenge sör csak kevés komlót bír meg.

A komlótermelés Magyarországon, nem tekintve a vadkomlót, csaknem oly régi, mint amilyen régi sörfőzésünk. A sörfőzés régebben nem volt az a nagyüzemi ipar, mint ma, hanem egyes városokban, különösen a németek lakta vidékeken, így legfőképpen a Felvidéken, Erdélyben, Nyugat-Magyarországon magánháztartások foglalkoztak a sör főzésével, saját házi szükség-letükre és később ezek a házi sörfőző üzemek sörfőző éhekké tömörültek, iparrá alakulva, amidőn mások részére is mérték a sört. Ily városok közelében virágzott a komlóművelés, de csak oly mértékben, mint amily mértékben a vidék sörfőzésének nagysága ezt megkívánta. Hogy a komlótermelés a középkorban nálunk már ismert és meglehetősen elterjedt volt, azt helységneveink is igazolják, ami kitűnik abból, hogy az országban több helység viseli nevében a „komló” jelzést, mint pl. Békés megyében Tótkomlós, Sáros megyében Komlóskeresztes stb. A komlóművelés tehát az ország min-

báró miniszter kezdeményezésére lendült fel jobban a komlóművelés, Segesvár környékén Kaunzer József buzgólkodott, ki 1884-ben létesítette komlós kertjét. Bethlen Gábor gróf keresdi gazdasága még ezt megelőzően 1875-ben telepített komlót.

Komlótermelésünk így lassan fejlődött, de nem tudott arra a színvonalra emelkedni, ahová a kedvező talaj- és klimatikus viszonyok folytán jutnia kellett volna. mert, ugyálszik, nem volt meg a kellő irányító és buzdító erő. Az 1896-iki országos kiállításon, amelyen hazai mezőgazdaságunk egyes ágai kitűnni voltak hivatottak, a komlóból már szép mintákat és faj-tákat lehetett látni, különösen egyes uradalmak tettek ki magukért, de nem volt még mindig meg a termelésben való kellő kiterjedtség és hiányzott az egységesség is.

Az 1890-es évek végén kezdődik komló-termelésünknek egy új korszaka. A magyar komlótermelés fejlesztésének eszméjét már első földművelésügyi miniszterünk, Bethlen András gróf, napirendre tűzte, de az alapelvek meg-vitatása és megállapítása Durányi Ignác dr. első földművelésügyi minisztersége idejére esik, aki az OMGE-ben lefolyt irányítzabó értekez-letek után ezen részletmunkához nyomban hozzáfogott és a törvényhozás hozzájárulásával létesítette a komlószaknári állást és erre ki-nevezte Cséser Lajos dr. gazdasági tanárt, aki életfeladatává tűzte, hogy hazai komlótermel-

nem mulasztotta el figyelmét az ország egyéb részeire is kiterjeszteni. Ez alapon keletkeztek Nagylángon, Sárszentmiklóson, Vajtán, Teté-lyben a Zichy grófok birtokain nagyméretű kom-lóskertek és a példát követte Batthyány Zsig-mond gr. urad. Csendlakon, Andrássy gr. urad. Nován és Letenyén Zala megyében, az Alsó-zsemeberri gazdaság Hont megyében és ennek hatása alatt terjesztették ki még jobban a komló-művelést a Futtak-i Chotek gr. uradalom, a békési főhercegi uradalom, a kisszállási ura-dalom és a kalocsai érseki uradalom, mely komlótermelését 20 kat. holdra vitte fel.

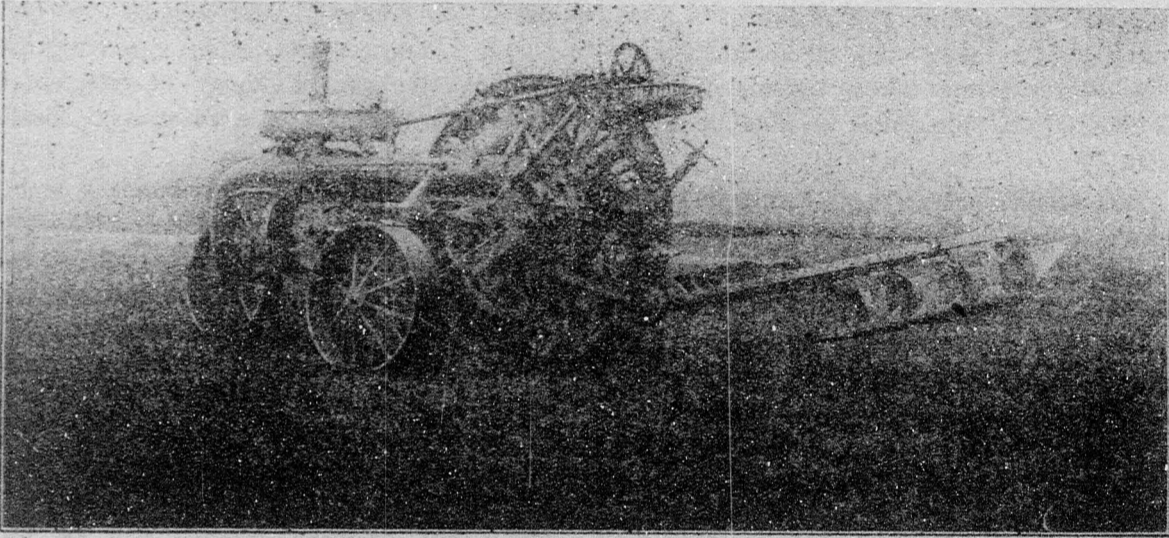
De szinte amerikai méretekben fejlődött a békési népies termelés, ahol Kölpányban, Kiszá-son, Petrócön és Glozsánban összefüggő köz-ségi határokon a termelés oly méretet öltött, hogy már katonai taktikai akadályszámba ment és a katonai térképek ezen részét ennek meg-felelőleg kellett átjelezni. Hogy kitarító munká-ival mily eredményeket sikerült elérni, szolgál-jon arra nézve a következő összehasonlítás: termelt 1900-ban 636 kat. hold 1904-ben 1089 kat. h., 1906-ban 1718 kat. h. és 1913-ban 1465 kat. hold.

A hazai komlótermelés fejlesztése érdekében Cséser a rendszeres propaganda mellett tudományszerű kísérleti módot is alkalmazott, amennyi-ben 1906/8-ban komlóműtrágyázási kísérleteket is kezdeményezett, amelyre 18 termelő vállal-kozott, sajnos, azonban a kedvezőtlen időjárási viszonyok folytán a kísérletek tulajdonképpen eredményre nem vezettek. Ő kezdeményezte a mesterséges (fűtött) szárítók felállítását is. A fehéregyházi és fogarasi állami kísérleti szárító-házak nyomán rövid 5-8 év alatt mintegy 80 különböző rendszerű fűtött szárítót építettek a termelők és ezzel a magyar komló minőségét jelentősen emelték.

A komlótermelés fellendítése terén nem ese-kély érdemei vannak id. Oderszky Lajosnak is, aki komlótermelésünket a Dunántul szorgalmazta és a komlótermelés terén ma is még egyik szak-tekintélyünk. Erdélyben Kemény Béla báró, Haller János gróf és különösen az OMGE régi szak-értője, Imreh Lajos buzgólkodtak, a Bácskában Pinterovics Jenő petróci jegyző, a Dunántulon Halmi Nándor, ma gazd. felügyelő Veszprémben, a földm. minisztériumban pedig Károly Rezső dr. és Bartók Géza részesítették lelkes támogatás-ban a hazai komlótermelés ügyét.

Bár ezek az eredmények öröndetesek, de hazai komlótermelésünket még jobban lehetett volna fejleszteni, hiszen Németország 40,000 hektáryi, Ausztria és ebben elsősorban Cseh-ország 8,000, Belgium 6,500, Franciaország 4,000 és az Egyesült-Államok 20,000 hektáryi komlóterületétől még igen messze állottunk. Különösen Németország mutatott ki a komló-termelés terén jelentékeny haladást, amiben nem csekély része volt annak, hogy külön komló-termelő szövetkezeteket létesített, amelyek ma is virágzanak, aminő például a „Deutscher Hopfenbauverein” Műnchenben és ahol a komló-termelők oktatására és tájékoztatására külön komlószaklap is volt, illetve van.

Ezzel szemben a komlótermelés irodalma nálunk nem sokat produkált és amink ezen a téren van, az is csak néhány lelkes ember műve, mint a hetvenes évek elején Papi Balog Péternek a komlótermelésről írott kézikönyve és Kéglly Sándornak az „Okszerű komlótermelés és pangó állapotának okai hazánkban” című könyve, továbbá valamivel később Nyáry Fe-

23. ábra. A Szakáts-féle egytetemes motoreke.

den részében folyt, igaz, hogy csak kisebb mértékben és ez a helyenkénti kisebb mértékben való komlótermelés évszázadokon át változatlanul folyt, nem is tekintették azt akkor mezőgazdasági, hanem inkább kertészeti foglal-kozásnak.

A múlt század hatvanas éveiben kezdett hazai komlótermelésünk kissé nagyobb lendületet venni. 1850. év táján Chotek gróf futtaki uradalma hozott Saáz-ból dugványokat és ezek a dug-ványok képezik még ma is az uradalom komlóskertjének alap-anyagát. 1865-ben léte-sítette a békési főhercegi uradalom spalti komló-telepét és ugyanazon időben a komló művelését mások is kezdték felkarolni. Egy esekélyebb fellendülés a komlótermelés terén ismét a múlt század nyolcvanas éveiben tapasztalható, amidőn pl. a báró Biedermann uradalom rossz legelőül használt homokos agyagot telepített be saazi komlóval. Erdélyben pedig Kemény Gábor

sünkét pangó állapotából kiragadja és az öt megillető színvonalra emelje. El kell ismernünk, hogy nem könnyű feladatnak vállalkozott, mert bizonyos előfeltételeket is le kellett küzdenie, amelyek talán még részben ma is fennállanak és ezek hazai sörgyárosainknak, illetve sörfőző-mestereinknek a hazai komlóval szemben való tartózkodása.

Amidőn Cséser 1898-ban a termelésre buz-dító agitációs munkáját megkezdte, komló-termelésünk alig ölelt fel 630 kat. holdnál nagyobb területet, ez is leginkább Erdélyre és egy-egy nagyuradalomra szorítkozott. Cséser eleinte Erdélyt s utóbb az Alföldet vette mun-kába, amely hálás talajnak bizonyult, nem a komlóművelésre alkalmas talajt értve, amely egész természetesen ugyancsak az Alföldön meg volt, hanem a gazdatársadalom hajlandó-ságát, amely tanításával szemben fogékonynak mutatkozott, természetesen azonban emellett

MOTOR-ÉS GÉPGYAR
MARTOS ÉS HERZ
Budapest, VII., Erzsébet-királyné-ut 87. szám.

Gyártunk: **SZIVÓGÁZMOTOROKAT ÉS SZIVÓGÁZLOKOMOBILOKAT**

9282

Generátorjaink faszénnel, avagy kukoricacsutkából égetett szénnel is tüzelhetők. Motocrok átalakítását szivógázüzemre, gépek szakszerű javítását vállaljuk.

rene dr. nu közepétől ke-mivel élénk egyedül Csé-Lajos szolgál-kaja is jelen komló kárte

Komlótermé- képpen első kiviteli feles sörgyárakka- juk és ezáltal szükségességé- kivitelre val- különös hely- gyártás ellá- mennyiségbe- addig sörgy- teljesen fele- külkeresked- gyar áruforg- alapító biz- számok élén- hoztunk 617- kivittünk 10- 1911-ben b- korona érték- korona érték- komlót 2.522- 4.105.920 k-

Hogy sörgy- goiták el és- ennek egy i- sörgyárakba- rekben rejli- ményük pár- esek komló- következtébe- elhittették, h- lehet keszite- kifogástalan- mas. Sörgyá- nek voltak- nyagolásáér- kellő szigor- esatásával- magyar kor- a cseh. És- dát szolgál- sörgyáraban- val végzett- lommal ny- ellátott sörd- mesterek be- kóstolón él- senki sem t- készült a m-

Hazai kor- föld is elisu- kereskedők- szívesen ke- tekintélyes- kereskedők- a magyar- golva, mint-

Dorner E- sága” című- meléssel fo- hazajáró ko- megvásárol- saazi márk- Egy erdélyi- Saazból ér- a komló kö-

Telefon

renc dr. munkája. Csak a kilenevenes évek közepétől kezdve lett komlószakirodalmunk valamivel élénkebb, amelynek anyagát majdnem egyedül Cséres Lajos, Inrek Lajos és Odorszky Lajos szolgáltatták, (Cséresnek több szakmunkája is jelent meg) Jablonowski József pedig a komló kártevőiről írt egy jeles szakmunkát.

Komlótermelésünk célja egyelőre tulajdonképpen elsősorban nem is az lett volna, hogy kivitelezhető legyen, hanem hogy hazai sörgyárainkat a szükséges nyersanyaggal ellátjuk és ezáltal az idegen komló behozatalának szükségességét kiküszöböljük és másodsorban a kivitelre való termelés. Sajnos, előállott az a különös helyzet, hogy míg idehaza a hazai sörgyártás ellátásához szükséges komlót elegendő mennyiségben termeltük, sőt még ki is vittünk, addig sörgyáraink idegen komlót hoztak be, ami teljesen felesleges volt. Ezt a helyzetet komlókülkereskedelmi forgalmunkra vonatkozó, a magyar áruforgalmi statisztikai állandó értékmegállapító bizottság jelentéséből vett következő számok élesen világítják meg: 1910. ben behoztunk 6178 q komlót 2.026,384 K. értékben, kivittünk 10,493 q-t 1.762,824 K. értékben. 1911. ben behoztunk 9904 q komlót 7.428.000 korona értékben, kivittünk 11,489 q-t 7.854.225 korona értékben. 1912. ben behoztunk 8698 q komlót 2.522,420 K. értékben, kivittünk 21,056 q-t 4.105.920 K. értékben.

Hogy sörgyáraink a hazai komlót miért hanyagolták el és miért kedveztek a cseh komlónak, ennek egy igen egyszerű oka van és ez a hazai sörgyárakban alkalmazott cseh sörfőzőmesterekben rejlik. Ezek ugyanis egyrészt hazai terményük párolása céljából, másrészt pedig a cseh komlóbizományosok bizonyos kedvezése következtében a sörgyárosokkal, igazgatóikkal elhitették, hogy jó sört csak cseh komlóból lehet készíteni, illetve, hogy a magyar komló kifogástalan minőségű sör előállítására nem alkalmas. Sörgyárosaink sörfőzőmestereik szeszélyének voltak kitéve, de a magyar komló elhanyagolásáért azért részben ők is felelősek, mert kellő szigorral, esetleg a sörfőzőmester elbocsátásával egyszerre rájöttek volna, hogy a magyar komló van legalább is olyan jó, mint a cseh. És hogy ez tény, arra igen kiváló példát szolgáltat a Zelenski Róbert gróf ujaradi sörgyárában 1902-ben magyar és cseh komlóval végzett párhuzamos sörfőzés. Az ez alkalommal nyert, palackokba fejtett, számokkal ellátott sörök között a sörgyárosok és sörfőzőmesterek bevonásával az OMGE-ben tartott sörkóstolón éles különbséget tenni nem lehetett, senki sem tudta eldönteni, melyik számu sör készült a magyar és melyik a cseh komlóból.

Hazai komlónk kiválóságát egyébként a külföld is elismerte akkor, amidőn külföldi komlókereskedők komlóérés idején, komlóvidékünket szívesen keresték fel és vásárolták komlónkat tekintélyes mennyiségben. Nürnbergi, saazi komlókereskedők állandó vendégeink voltak, vitték ki a magyar komlót Saazba, ahol azt átesomalgolva, mint saazi komlót, hozták forgalomba.

Dorner Béla „Az erdélyi szászok mezőgazdasága” című munkájában az erdélyi komlótermeléssel foglalkozva, kiemeli, az ugynevezett hazajáró komlót, amely nem más, mint az ott megvásárolt és Saazba vitt erdélyi komlónak saazi márká alatt újból Erdélybe való küldése. Egy erdélyi szász sörgyáros járta meg, hogy a Saazból érkezett komlószákat felbontva, abban a komló között egy erdélyi szász paraszt ugy-

nevezett bugylibicskáját találta meg, bizonyosságul annak, hogy az a komló, amelyet ő Saazból hozatott és saazinak tartott, Erdély földjén termelt.

Termelőink megtették kötelességüket akkor, midőn a hazai komlószükséglet fedezése céljából a komlótermelésre vállalkoztak és azzal egyre kiterjedtebb mértékben foglalkoztak. Hogy a termelt komló megfelelőképpen legyen értékesíthető, arra társadalmi, gazdasági szerveink és elsősorban egyesüleink, az OMGE volt figyelemmel, amidőn egyrészt kiállításokkal, másrészt komlóbizományosi rendszerrel segítette elő a komló értékesítését.

Komlótermelésünket elsősorban az 1895-iki országos kiállításon mutattuk be; ezt követte az 1896-iki ezredéves országos kiállítás. Ezek az országos kiállítások azonban inkább csak azt a célt szolgálták, hogy évtizedes időszakokban a fejlődést bemutassák, nem voltak azonban alkalmasak arra, hogy a magyar komlóra a figyelmet rendszeresen rátereljék. Eppen ezért az OMGE célravezetőnek találta, hogy az általa rendezni szokott sörárpakiállításokkal egyszersmind komlókiállítást is kössön össze, amelyen a jobb komlóminták díjaztassanak, éppen úgy, mint a sörárpamintáknál ez történt. Az első sörárpás komlókiállítást egyesületünk a Közteleken 1900. őszén rendezte, amely igen sikerültnek

zónyságul annak, hogy a magyar komló kiváló minőségű.

A vidéken az egyes komlótermelő gépcentrumokon ugyancsak az értékesítés érdekében szövetkezetek alakultak. 1900-ban Torontál megye három-négy községe komlótársaságok alakítására tették meg a lépéseket, sajnos, azonban akkor a komlónak hanyatló ára lévén, a külföldi kereskedők elmaradtak és a vásár nem sikerült, úgy hogy a termelők letettek a vásártartás iránti további mozgalmukról, pedig az akkori földművelésügyi kormány közraktárra és közös szarítóra is segílyt helyezett kiállításba.

Bácskában ugyanezen időben négy-öt tót községben hasonló mozgalom indult meg, amely azonban szintén abban maradt. A Bács-Bodrog-megyei Gazdasági Egyesület látván, hogy a komlótermelés a megye területén mennyire felindult, kebelében komlótermelési szakosztály alakítását határozta el, melynek feladata lett volna vásárok rendezése is. Az egyesület kebelében beállított változások azonban ezt a mozgalmat is elaltatták.

Mindezek a mozgalmak a termelt komlónak kedvezőbb értékesítésére irányultak, de kisebb helyi mozgalmakból indulva ki, nem igen vezethettek eredményre. A komlóértékesítés szervezését akkor az OMGE vette kezébe és mert — amint eleinte tervezte volt — a Budapesten

24. ábra. A Szakáts-féle egytetemes motoreke cséplésnél.

volt nyilvánítható. A sikeren felbuzdulva, egyesületünk sörárpá- és komlókiállításokat 1908-ig évente tartott, majd kétévi szünet után 1911-től kezdve ismét minden év őszén a háború kezdetéig, amely időből kezdve az ismeretes körülmények folytán elmaradtak. Hogy e kiállításokat a termelők szívesen keresték fel, mutatja az, hogy 1911-ben 35 termelő 67 mintával, 1912-ben 37 termelő 58 mintával és 1913-ban 27 termelő 34 mintával vett részt a sörárpás komlókiállításon.

Hazai komlótermelésünket a külfölddel is megismertető, 1908. évi komlókiállítás mintáit az OMGE az azon évben Berlinben megtartott nemzetközi komlókiállításra is elküldötte. A magyar komló ott feltűnést keltett és a kiállított komlóminták díjaztattak, ugyancsak bi-

váló központi értékesítésnek akár aukció alakjában is akadályai merültek fel. Saazban rendezett be bizományi irodát és komlótermelőink termésüket oda irányították, aminek meg volt az az előnye is, hogy a termelők akkor léphetek piacra, midőn az ár alakulást legelőnyösebbnek tartották, amiről őket a „Köztelek” lap heti jelentéseiben tájékoztatták.

Ugy a termelés, mint az értékesítés tekintében a múltban ez volt a helyzet, a szerencsétlen világháború azonban, amely reánk valamennyi állam közt a legnagyobb szerencsétlenséget zúdította, egészen új helyzetet teremtett. Magyarország jelentékeny része megszállás és egyelőre idegen uralom alá került. Elvesztettük sörgyáraink nagy részét, bár nem a legjelentősebbeket. A megszállások folytán jelenleg következő sör-

Épakiemelők

Takarmányfűllesztők

Daráló

Mindennemű talajmívelő eszközök

BÄCHER-MELICHAR BUDAPEST,

Telefon: 28-02.

VI., Teréz-körút 26. szám.

0256

Távíratí cím: „Kultur“.

gyáraink vannak üzemen a feltüntetett hl. sörtermeléssel: Kaposvár 9,200 hl., Magyaróvár 34,000 hl., Kőszeg 8,600 hl., Budapest 630,000, 602,000, 370,000, 149,000 és 114,000 hl., Kalocsa 1,000 hl., Pécs 48,000 és 19,000 hl., Mohács 1,400 hl., Sopron 19,000 hl., Nagykanizsa 63,000 hl., Keszthely 6,000 hl., Csokoládepuszta 4,000 hl. sörtermeléssel, összesen 16 gyár 2,076,200 hl. sörtermeléssel.

Ma különböző nehézségek miatt, mint: a kötött forgalom, a szükséges sőrpa korlátozott mennyisége, a szénhiány, a gyártásban fennálló különböző korlátozó előírások stb. folytán a normális termelés nem lehetséges. A nagyobb sörgyárak, különösen a budapestiek, rendes termelésüknek alig $\frac{1}{2}$ -át termelik, igaz, hogy ezzel szemben viszont a kisebb gyárak termelésüket valamivel emelték, aminek az a magyarázata, hogy vidéken a szükséges nyersanyaghoz könnyebben lehet hozzájutni. Komlótermelésünket azonban nem is a mai korlátozott termelés, hanem a rendes termelés érdekli, miután föltehető, hogy egy-két év múlva, midőn Csonka-Magyarország komlótermelése felújított, a sörgyártás is ismét a régi mederbe terelődik.

Hazai sörgyáraink a sörgyártásnál hektoliterenként átlag 20 dkg. komlót használnak fel. Alapul vére tehát meglevő sörgyárainkat, továbbá a háború előtti utolsó rendes termelésű üzemesztendőt, 1913-14-ét, amidőn összesen 2,076,200 hl. sört termeltek, a mai Magyarország egy évi komlószükséglete 4152'40 q. Ha tekintettel vagyunk a sörgyári üzemenkorlátozásra és a fenti mennyiségnek csupán negyedével, kerékszámban tehát 1000 q-val számolunk, amely komlómenyenyiséget külföldről, Csehszögből kell behoznunk és amelynek q-jáért ma Szaiban mintegy 4000 cseh koronát kell fizetni, úgy kitűnik, hogy a behozott komlóért ma évente négy millió cseh koronát, illetve a mai valutaviszonyok mellett 22 millió koronát adozunk a külföldnek.

Termelőink feladata, hogy a külföldnek való felesleges adózást megszüntessék és ismerve a magyar gazdaság közönség hazafias és áldozatkész természetét, nincsen okunk kételkedni abban, hogy komlótermelésünket Csonka-Magyarországon is sikerülni fog a kellő mértékig fellendíteni.

A talaj és éghajlat igen sokfelé alkalmas komlótermelésre. Termeltek már eddig is elszórta, Vas, Zala, Gömör, Somogy, Fejér, Nógrád, Komárom stb. vármegyékben kisebb mértékben. Ha a termelés sikerült kisebb mértékben, nyilvánvaló, hogy a termelés kiterjedtebb nagyságban való felkarolásának sem lehet akadály a és ezzel hazai komlószükségletünket képesek leszünk fedezni.

A cél elérésére azonban nem elegendő egyedül a termelők igyekezete, szükséges, hogy sörgyáraink is ettől a magyar érzéstől sugallt igyekezetünkben bekapcsolódjanak és felhagyjanak azzal, a magyar komlóval szemben bizonyos mértékig és indokolatlanul tanúsított averziójukkal, amelyet a multban tapasztaltunk és legyennek végre az igazgatók saját sörgyárainkban irányítók és nem a cseh sörfőző-mesterek. Magyarország fölőseges behozatalokat még jó ideig nem fog megbírni. Már pedig a cseh komló feltétlenül ilyen lesz, mihelyt hazai komlótermelésünk rendes mederbe terelődik. Ha ez az eset bekövetkezik, kötelességünk lesz a magyar komló érdekében mindent elkövetni, hogy idehaza a magyar komló jogait érvényesítsük, ha másként nem tudjuk, úgy az idegen komlóra kivetendő legmagasabb behozatali vámok segítségével is.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Hutya Ferenc dr.

Keleti marhavész Lengyelországban.

A *Köztelek* ismételt hirt adott arról, hogy a keleti marhavész, a szarvasmarháknak legveszedelmesebb, öldöklő betegségét Belgiumba behurcolták s hogy az ott a nyár óta tömegesen szedi az áldozatait. Ámbár a járvány föltünése Európa nyugati részében mindenképpen aggodalmas, mégis bizonyos mértékig megnyugtató volt, hogy a Belgiumot környező államok állategészségügyi szolgálata eléggé fejlett arra, hogy szigorú rendszabályokkal utját állja a járvány továbbharapódzásának s különösen bizni kell abban, hogy Németország a maga kitűnő közgazgatásával megvédi a területét a ragály behurcolásával szemben.

Most azonban olyan hírek érkeznek, melyek ha valóságban alapulnak, a legnagyobb mértékben aggodalmat keltők, mert azt jelentik, hogy országunkat egészen közelről és a legkomolyabb módon fenyegeti a keleti marhavész behurcolásának veszedelem.

A háború kezdete óta számolni kellett azzal a lehetőséggel, hogy az állatforgalom ellenőrzésének meglazulása és az óriási csapat-teszték élelmezésének nehézségei folytán az azelőtt már ázsiai Oroszország területére és a balkán félsziget legdélibb részére visszashorított járvány terjeszkedni fog kelet, illetőleg észak felé. Már az 1913. évben elért Bulgáriába, majd két év előtt Romániába, de ott sikerült hamar elfojtani, viszont nem voltak és ma sincsenek értesüléseink arról, hogyan alakultak az állategészségügyi viszonyok európai Oroszországban. A cári uralom alatt a közgazgatás bizonyára még eléggé jól funkcionált, a bolsevista uralom bekövetkeztével azonban fölbomlott a gépezet s ezzel összeomlottak azok a gátak is, melyek az emberi és állati járványok terjeszkedésének útját állták. A vörös hadsereg folytonos háborúskodásával kapcsolatos, de ellen nem őrzett forgalom pedig még különösebben is előmozdította azok terjedését.

Éppenséggel nem meglepők tehát, hanem ellenkezőleg teljesen megfelelnek a várakozásnak az újabb híradások arról, hogy már *Lengyelországban pusztít a keleti marhavész*. Nemrég egy külföldi szakember magánleveleiből értesültünk arról, hogy tudomása szerint a járványt oda behurcolták, most pedig a „Zeitschrift für Fleis- und Milchhygiene” közli egy litvániai állatorvos levelét, mely részletesebben számol be ottani tapasztalatairól. A levélnek következő a lényeges tartalma:

Miután a bolsevista hadsereg az elfoglalt Vilna várost augusztus hó végén elhagyta, a litvánok, akik azt újból birtokukba vették, a várostól keletre fekvő több községet a keleti marhavésszel fertőzöttnek találtak. Az állatorvosok hét községben állapították meg a betegséget és egyuttal kiderítették, hogy azt a vörös hadsereg hurcolta be a Kaukázusból és Perzsiából odahozott marhacsapatokkal. Minthogy a vörös hadseregnek alig vannak állatorvosai, semmi sem történt a járvány elfojtására, hanem ellenkezőleg, a beteg állatokat levágták, a húst és a bőrt pedig magukkal vitték. Így terjedt azután a járvány a hadi ut mentén, a csapat-

eltolások, az állatvásárok és az állatkereskedelem közvetítésével Vilna és Grodno felé. A litvániai állategészségügyi hivatal megrette ugyan a szükséges óvintézkedéseket, betiltotta a vásárokat, a fertőzött területet északnyugat felé elzárta, működését korlátozza azonban az a körülmény, hogy Litvániának nincsen állategészségügyi törvénye, úgy hogy az állatoknak kártalanítás mellett való leölése nem jöhetett szóba (az országgyűlés 100,000 márkát szavazott meg a költségekre). De a szakembereknek és a hatóságoknak ezt a korlátozott munkáját is megzavarta az, hogy október 10-én a lengyelek foglalták el Vilnát, úgy hogy a fertőzött községek lengyel fönnhatóság alá kerültek. Másrészt a lengyel-orosz háború folyamán a lengyelek sok állatot zsákmányoltak s minthogy a vörös hadsereg annak idején egészen Varsó közvetlen közelébe jutott, joggal föl lehet tételteni, hogy Lengyelországnak legalább is északi része fertőzve van, de lehetséges, hogy a járvány már tovább is elterjedt déli irányban.

A helyzet tehát az, hogy egy fölőtte veszedelmes járvány, mely mindenütt ott, ahol, hosszú szünet után újból felüti a fejét, óriási pusztulásokat okoz az állatállományokban — Lengyelországban is az elhullási arány 80—90%, némely gazdaságokban pedig az összes nyugati fajta állatok elhullottak — föllépett és terjeszkedik Lengyelországban s minthogy a közgazgatás a mai viszonyok között aligha funkcionál ott a kellő szabatosággal, nagyon valószínű, hogy mind nagyobb méreket fog ölteni s könnyen Galiciába is átkerül, melytől ezidőszerint csak keskeny földterület választja el Csonka-Magyarországot. A veszedelem mérlegelésekor számolnunk kell azzal a szomorú ténnyel, hogy az idegen igazgatás alatt álló elfoglalt területek felé, eltérően a közelmúltól, nincsenek könnyen védhető és ellenőrizhető határaink s hogy e határokon keresztül állandóan folyik az állatok csempészése, mely a leghatásosabb terjesztője mindenféle járványoknak.

Mindez a lehető legéberebb figyelmet teszi a hatóságok feladatává. Mindenekelőtt szükséges lehetőleg pontosan tájékozódni a járvány állásáról a fertőzött országokban és azután is folyton figyelemmel kísérni annak netaláni terjeszkedését. Emellett gondos ellenőrzést igényel a határszéli állatforgalom és a határszéli területek állategészségügyi állapota. Minthogy pedig a járvány elhurcolása a leggondosabb ellenőrzéssel sem zárható ki, föl kell készülni arra az eshetőségre, ha a véz mégis átkerül országunk területére, hogy a támadó járványfészkek azonnal felderíttessenek és elfojtassanak.

De a gazdaságközönségnek is tudatában kell lennie a fenyegető veszély nagyságának és elhárítása érdekében támogatnia kell a hatóságokat védekező munkájukban. Harmadfél évtizeddel ezelőtt a sertéspestis megmutatta, mit jelent az, ha veszedelmes járvány szűz talajra, fogékony állatállományra talál. Hasonló dologról van most is szó, de a veszélyeztetett értékek még jóval nagyobbak és ezért a károk is sokszorta súlyosabbak lennének, mint annak idején voltak.

Hutya Ferenc dr.

A mézelő méh élete és tenyésztése.

Krancher Oszkár műveiből ford.: *Hutter Rezső*.
Ára bérmentes küldéssel 31 K. „Pátria” r. t.
könyvostálya, Budapest, IX., Üllői-út 26. szám

Terra

MAGKERESKEDELMI ÉS KIVITELI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budapest, V., Balaton-utca 16. szám. Lipót-körut mellett.

Levélom: Budapest, 5., Tüzede, Postafiók 39.

SZALLÍT és VÁSAROL: szöszösbükkönyt és mindennemű gazdasági és kerti magvakat a legmegbízhatóbb minőségben. • Raffiaháncs.

Legmodernebbül berendezett tisztító és osztályozó telep.

Paprika-osztály.

Gyógynövény-osztály.

Telefonszám 34-92 és 32-88.
Sürgönyem: „TerraMag Budapest”.

A kelet

E tárgy-
lésekképpen
zölni:

A mar-
kető (? E-
tük Hollan-
ben lényeg-
rendszer-
időjárás be-
gok példát

A párisi
főiskolai
(Belgium)
sével fogl-
bát is tett-
állatot sikk-
kóranyagn-
által olyan
immunizál-
detben Eg-
tek, de ez
hogy a ny-
adjon.

Érdekes-
gok valós-
szérumot.
nak, ugyan-
ménye, h-
esetén kü-
tözesen es-
tökéletes
ván meg-
Olyan o-
jék irtani,
Annál inkább
Ázsia vagy
dóan ural-
(Holland

SZARV

A lefe

Rendes-
szetek a
rövid, ren-
tevébb ad-
állományt

Jelenleg
jelentkező-
így van, r-
gazdaságo-
fenyésztes

Tény az
viszonyok
közélmé-
s hogy ök-
is — (P

viszonyok
nehézsége
megbízhat-
rendeztetle-
drágaságg-
pótlását,
erre már

RESI

Alapító
KANE
Tápost-
iroda:
Botosár

A keleti marhavész Belgiumban.

E tárgyról irt korábbi közleményem kiegészítéseképpen a következőket van módomban közölni:

A marhavész Belgiumban megszűntnek tekinthető (? Rv.) A szomszédos államok, köztük Hollandia is, részben megszüntették, részben lényegesen enyhítették idevonatkozó védelmi rendszabályait. A járvány megszűnése a hüvös időjárás bekövetkezésén kívül a belga hatóságok példátlanul erélyes fellépésének köszönhető.

A párisi Pasteur-intézet igazgatója, Roux, több főiskolai tanár közreműködésével a cureghemi (Belgium) állatorvosi főiskolán szérum készítésével foglalkozik, amelylyel már egynéhány próbát is tettek. Eddigélre azonban csak egyetlen állatot sikerült átvészeltetniük. Ezt az állatot a kórvagnak ismételtelen való befecskendezése által olyan állapotba akarják hozni, hogy erősen immunizáló szérumot tudjon szolgáltatni. Kezdetben Egyiptomból való szérummal kísérleteztek, de ez nem bizonyult elég erősnek arra, hogy a nyugateurópai marháknak mentességet adjon.

Érdekes, hogy a belgiumi állatorvosi hatóságok valószínűen nem fogják használni ezt a szérumot. A szérummal létrehozott immunitásnak, ugyanis szerintük az lenne a következménye, hogy a szérumozott állatok fertőzés esetén külsőleg nehezen konstatalható marhavészben esnének keresztül, ez pedig a betegség tökéletes kiirtásának állana az útjában és nyilván megnövelné a ragályozás lehetőségét.

Olyan országban, ahol a marhavészt ki akarják irtani, nincs helye a szérumozásnak (? Rv.). Annál inkább olyan területeken, minő pl. Kis-Ázsia vagy Élf-India, ahol a marhavész általában uralkodik.

(Hollandia.)

Hartyáni Zoltán.

SZARVASMARHATENYÉSZTÉS

és

TEJGAZDASÁG.

Rovatvezető: Ujhelyi Imre.

A lefejő tehenészetekben észlelhető irányváltozások.

Rendés körülmények között a lefejő tehenészetek a borjukat nem nevelték fel, hanem rövid, rendszeren három-négy heti szoptatás után tovább adták. A mustrálás folytán megcsappant állományt pedig vásárlás útján pótolták.

Jelenleg azonban — mint ezt az elég sűrűn jelentkező tapasztalatok is igazolják — ez nem így van, mert az ilyen tehenészetekkel rendelkező gazdaságok is áttértek a borjunevelésre, tehát tenyésztést üznek.

Tény az, hogy a lefejő tehenészetek adott viszonyok között még van a jelentősége úgy a közelmelés, mint a jövedelem szempontjából s hogy az üzemet — egyelőre a köz rovására is — (? Rv.) megváltoztatták, annak oka a mai viszonyokban keresendő. A beszerzési, szállítási nehézségek, az anyag egyre nagyobb mérvű megbizhatatlansága (jó tehenet ki ad el ma?) rendezetlen pénzügyi viszonyok, karöltve az óriási drágasággal, az állatállomány felújítását, illetve pótlását, ugyyszólván, lehetetlenné tezik, noha erre már egető szükségük volna.

A vásárokon vagy kereskedők által összevásárolt állatállomány egészségi és termelési szempontból már korábban is elég sok kívánnivalót hagyott maga után. A mustrálás pedig a jelzett viszonyok miatt egyre tovább tolódtól el s ezzel kapcsolatban a fejési átlag is egyre romlott, ugyannyira, hogy ma, mikor az üzemen tartási költség a legmagasabb ponton áll, a tejelési átlag a minimálison is alul áll. Ilyenformán állott elő azután az a helyzet, hogy erre a máskor jól jövedelmező üzemágra a gazdák valósággal ráfizettek. Igaz, hogy jó egynéhányszor jött a hivatalos tejár emelése, de rendszerint későn és különben sem sokat ért, mert a többi cikke drágulását vonta maga után.

Az volna most már a kérdés, hogy az ilyen anyaggal érdemes lenne-e tenyésztésbe bocsátkozni?

Ennek eldöntésénél figyelembe kell venni azt, hogy egy célirányosan berendezett tenyésztés meglehetősen szakértelmet, nagy türelmet, hosszú időt és kitartást, továbbá megfelelő berendezést kíván. Hozzávaló épület és legelő nélkül egészséges állatot nevelni nem lehet. (? Rv.)

Szigoru kiválasztással, jó tenyészbírákkal, okszerűen alkalmazott borjuneveléssel igen sokat lehet csinálni, noha az alapállomány egyáltalában nincs kézben. Hiszen ilyen helyen törzkönyvről szó sem lehet, legfeljebb a próbafejési napló (ha van!) vehető irányadónak. Az eredmény azonban mindig kérdéses marad és legfeljebb közgazdasági haszna lesz az egész akciónak, mert szaporodik az ugysis eléggé megfogyott marhaállomány.

Az előbbiekkel kiindulva, nézetem szerint, az ilyen tehenészetekkel rendelkező gazdaságoknak nem a tenyésztés volna tehát sem a jelenlegi, sem a jövőbeni rendeltetése. Legtöbbnek ugyanis a kedvező piaci helyzetnek, illetve a közönség igényeinek megfelelő személyzete, modern és eléggé költséges berendezése van, melyet jelenleg a tej megfogyatkozása miatt nem használhatnak, sőt még az ezelőtti időkben sem használtak ki teljesen. Ezek akár most is — kellő szervezés után — akár a normális élet megindulával olyan kisebbfajta központok gyanánt működhetnek, amik által esetleg több vidéki tehenészetet jobb piacra, a közönséget pedig több és jó tejhez juttatják. Ezzel talán némi lökést lehetne adni az annyit ajánlott szövetkezeti rendszer fokozatos fejlődésének és talán lassankint megszűnése az a tarthatatlan állapot, hogy egy agrárállamban a tejhozam a lehető legkisebb és hogy a tejtermelés a gazdasági üzemek 70%-ában csak másodrangú kérdés.

Azonkívül feltétlenül szakítani kellene azzal a módszerrel, amelyet legtöbb helyen alkalmaznak, hogy az új, pótláshoz szükséges állatokat vásárolnak, vagy kereskedőtől szerzik be, valamint a takarmányozásban is — ha az egyedi kivétel — legalább csoportonként való takarmányozást kellene alkalmazni.

Most pedig visszatérve a hiánytpótló eljárásra, nem lehet eléggé ajánlani a gazdáknak, hogy azt jobb nevű és igazolt képességű állatokkal rendelkező gazdaságokból fedezzék. Igaz, hogy így valamivel többbe kerül, de vége van az örökös rettegésnek, hogy egy száj- és körömfájás mikor teszi lehetetlenné hónapokra az üzemet. Viszont a tenyésztők is jó piacra jutva, nagyobb kedvvel és ambícióval dolgoznak s mindenképpen azon lesznek, hogy a vásárló gazdák igényeit kielégítsék.

Egybefoglalva tehát az előbb elmondottakat

arra a végső következtetésre jutok, hogy az irányváltoztatás a lefejő tehenészetekben állat-tenyésztői szempontból közömbös, de úgy magán, mint közgazdasági szempontból inkább káros. (? Rv.) Sokkal helyesebb talán fenntartani az üzemet a maga valóságában s lassankint megvalósítani egyet-mást az előbb ajánlottakból. Így végre bele jövünk a régi kerékvágásba, amely azonban inkább könnyebbé, mint kifizűtt célt jelenthet egy törekvő gazdának. Ennyire szükreszabott országunk — ha élni akar — a réginél sokkal többet kell termelni s ez irányban az első lépés a gazdáké.

Fröschl Ferenc.

A lefejő gazdaságok csak addig állják meg helyüket, amíg olcsón tudják tehenüket beszerezni. Még ezeket sem tartottam sosem károsoknak, mivel egyes vidékeknek, ahol a tejértékesítést nem ismerték, a tehenek vásárlásával szolgálatot tettek, bár elismerem, hogy jobb lett volna, ha az illető vidékeken megfelelő tejértékesítés létesül. Jobbak voltak azok a lefejő gazdaságok, amelyek a tejértékesítést tenyésztesselel kötötték egybe. Ezekben csak a rossz tehenek értékesültek husra, azok, amelyek a tejértékesítést különben is károsan befolyásolták volna. A jobb tejelőknél bizonyult teheneket befedeztetve, tulajdonképpen létesítették a tenyésztesselel kapcsolatos lefejő gazdaságokat, amelyek, nézetem szerint, nemcsak hogy károsak nem voltak, de, véleményem szerint, még hasznára is voltak a tenyésztesselel, mivel a természetes kiválasztást segítették elő. Ma, midőn az általános borjunevelési tilalom kényszeríti a gazdát lehetőleg mindent felnevelni, minthogy husszükségletünk fedezése is biztosítandó, egyszerre tej és hus előállítására levén a cél: tenyészteni, a szó nemesebb értelmében, kevésbé van módunkban, bár nem lehetetlen. Csak arra kellene tekintenünk, hogy mindig biztos, jó tejelő családokból származó tenyészbírája legyen a gazdaságnak. A bikaivadékok közül a rossz tejelő tehenek után eső bikaborjúkat ökörnek nevelhetjük fel, míg az üszöborjúknál, minthogy ezeket lehetőleg mind fel kellene nevelnünk, a kiváló apa javító hatása esetleg várható is, másrészt az állandóan rosszul tejelő teheneket a hatóság engedélye alapján selejtezzük is. A most érezhető nagymérvű tehiány igen is javára lehet állattenyésztésünknek, amely eddig csupán a fajta-változtatásokban és a külföldről behozott apaállatok segítségével iparkodott a tenyésztesselel felszínre tartani. Most azonban, amidőn gazdáink magukra szorulnak, mégis csak kénytelenek lesznek egyszer már valahára az állatszaporítás helyett az állattenyésztéshez nyulni. Ennek pedig alapfeltétele, hogy állataikat törzkönyvezzék és próbafejéseket végeztessenek. Rovatvezető.

MOST JELENT MEG!

A HÁZIÁLLATOK FERTŐZŐ BETEGSÉGEI

IRTA:

Dr. HUTYRA FERENC

állatorv. főisk. és egyetemi tanár.

157 képpel a szövegben és 3 színes melléklettel. Mindazok a gazdák, akik a tudomány haladását figyelemmel kísérik, örömmel fogják ezen kiváló szakmunka megjelenését fogadni. A könyv részletesen foglalkozik a baktériumos és protozoonos eredetű fertőző betegségekkel, szabatosan írja le az egyes kórokozókat, különösen az oktatási viszonyokat és a védekezési módokat s ezek között a védő-oltási módszereket is ismerteti, következőtellen, mindig a gyakorlati élet igényeit szem előtt tartva.

Ára 175 korona.

Utánvétellel küldi a "PÁTRIA" R-T. KÖNYVKIADÓSZÁLYA, Budapest, IX., Üllői-ut. 25. szám (Köztelek).

RESIDENTIA INGATLAN ÉS ÉPÍTÉZÉSI R-T.

Alapítóké 3.000.000 korona.

Alapító intézetek: MAGYAR LESZÁMÍTÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK R-T. — MAGYAR KERESKEDELMI HITELBANK R-T.

I. székely utca: BUDAPEST, V., DEAK-FERENC-UTCA 18., földemélet 14.

Betonárnyagtárs: NAGYTÉTÉNY és ERZSÉBETFALVA.

Szabadalmazott és törvényesen védett „ISOLIT”

Építőlap és blokk, könnyű, szigetelő, tűzbiztos. Gazdasági építkezésekre kiválóan alkalmas, legolcsóbb építkezési mód.

Csarnoktetők

60 m. tesztávolságig, speciális tervezése.

Építkezések vállalása

uradalmakban építkezés helyén való betonöglés és betoncserepégyártással. Rendkívül nagy fuvar- és munkaerőmegtakarítás.

Parcellázások

teljes jogi, műszaki és építkezési lebonyolítása.

A tótszentmártoni muraközi lóvásár.

Amíg Muraköz idegen megszállás alá nem került, a muraközi ló fő beszerzési forrásai a híres csáktornyai és szentilonai vásárok voltak, amelyeknek igen nagy volt mindig a felhajtás és a választék. Ezeket a vásárokat a magyar gazdák most — sajnos — nem kereshetik fel és így ezek helyett a demarkációs vonalhoz közelfekvő tótszentmártoni és letenyei vásárok lettek az eredeti muraközi ló legjelentősebb beszerzési forrásai.

Igo. élénk volt tehát az érdeklődés az ideai őszi tótszentmártoni vásár iránt, amelyet november hó 11-én tartottak meg. Főleg nagy volt a kereslet a választott csikók iránt, amelyeknek most van az értékesítési időpontja. A vásár azonban nem elégitette ki a hozzáfűzött várakozásokat sem a mennyiség, sem a minőség szempontjából. Ennek egyik oka talán az volt, hogy aránylag igen kevés állatot sikerült áthozni a Murán a megszállott területről. A másik ok pedig — és ez örvendetes jelenségnek minősíthető — az volt, hogy a tenyésztők általában nem akartak megválni állataiktól. Különösen tapasztalható volt ez a csikóknál, mert választott kancacsikó összesen husz sem volt a vásáron és a méncsikókból is inkább csak a másodrendű anyag került eladásra. Hasonlóképpen az értékes kancanyagoktól semmi áron sem voltak hajlandók megválni a gazdák.

Egy másik örvendetes tünet volt a vásáron az, hogy a vásárlók élénken érdeklődtek a csikók apja és anyja után. Sok, most még kevesebbet ígérő csikót csak az apja vagy anyja kedvéért vettek meg. És az erről folyó tárgyalás folyamán kiült, hogy az igazi lótenyésztés iránt ezen a vidéken komoly érzék és megértés mutatkozik; a jó méneket messze vidéken ismerik, keresik és megfizetik. Ez a magánmentartás egészséges fejlődésének és a népies tenyésztés

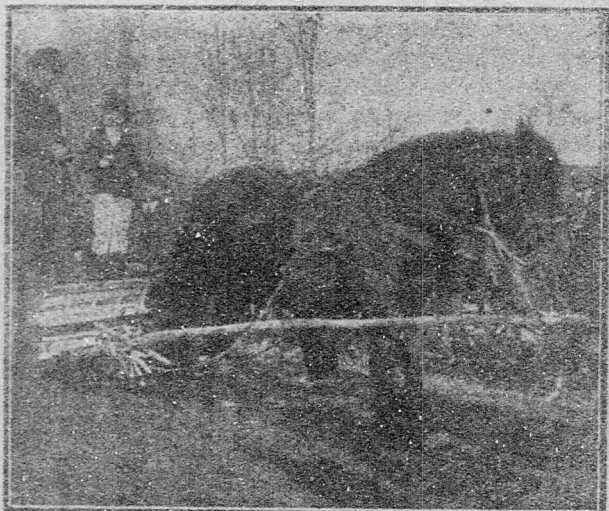
gon, hanem általában Zala megye déli részének loállományán. Nagyon sok szép muraközi lovat látni; gyakran feltűnően megállapítható a belga vér hatása. De a legjobbak és mezőgazdasági szempontból talán a legértékesebbek a kisebb tömegű, zömök, mély, dongás, sűrű állatok és kár is volna a testtömeget a jövőben erőltetetten fokozni, hiszen ebből az irányból

25. ábra. A tótszentmártoni muraközi lóvásár.

már a hidegvérű lovak nagyhirű külföldi tenyésztőterületein is kiábrándultak. Meg kell azonban állapítani azt is, hogy a loanyag még egyáltalában nem egyöntetű itt sem, továbbá gondos és alapos tenyésztői munkára van tehát szükség. Egyrészt ezen a kimondottan hidegvérű tenyésztőterületen nagyon sok a melegvérű ló is és ezek valóban igen silány minőségűek; másrészt a hidegvérű loanyag is nagyon vegyes és kiegyenlítetlen. Nagy számmal látni könnyű és nehéz ló keresztezési termékeit, amelyek nemcsak tenyésztési szempontból éppen nem kívánatosak, hanem külsőleg és az illető egyedek elbírálva is, a legtöbb esetben súlyosan kifogásolhatók, bár tagadhatatlanul akadnak közöttük olyan példányok, amelyek meglehetősen tetszősek és jól értékesíthetők.

A tótszentmártoni vásáron az árak az aránylag csekély kínálatnak és nagy keresletnek megfelelően alakultak ki és pénzünk kis vásárlókepesége mellett igen magas összegekben jutottak kifejezésre. A választott kancacsikókat, különösen a jó minőségűeket ugyyszólván szótkaftokták, az elsőrendű anyag darabjéért 45—50 ezer, másodrendűért 35—45 ezer, harmadrendűért 30—35 ezer koronát fizettek. A választott mén csikók néhány ezer koronával elesőbban keltek el. A másfél éves csikók ára 60—70 ezer korona körül mozgott, míg a teljesen kifejlesztett jó tenyészkancaékért 90—100 ezer koronát is fizettek darabonként. Idősebb lovakban azonban meglehetősen kicsiny volt a forgalom. K. T. S.

26. ábra. Muraközi kancsa a tótszentmártoni lóvásáron.

általános minőségi megjavulásának egyik fontos tényezője és természetes rugója.

Ennek a javulásnak nyomai határozottan meglatzanak nemcsak a vásárra felhozott anya-

Uj rendeletek.

(A közcélokra szükséges gabona és kukorica biztosítása. — A gyülekezési jog korlátozása. — Szalámigyártás engedélyezése. — Kisbirtokok és házhelyek kiutalása.)

A közcélokra szükséges gabona és kukorica biztosítása.

A hivatalos lap f. hó 14-iki számában jelent meg a kormány 9610. M. E. számú rendelete „a közcélokra szükséges gabona- és kukoricamennyiség biztosításáról”. Ezzel a mezőgazdasági termelésre sok tekintetben sérelmes és meggyőződésünk szerint, a fogyasztás érdekeit sem szolgáló, minden esetre lényeges módosításokra szoruló kormányrendelettel érdemleg az OMGE igazgató-választmányának f. hó 17-iki és közgazdasági szakosztályának f. hó 18-iki ülése foglalkozott, amelyek állásfoglalását más helyütt ismertetjük, itt pedig egész terjedelmében közöljük a minden gazdát legközvetlenebbül érdeklő kormányrendeletet, amely f. hó 15-én lépett életbe:

1. Minden termelő köteles azonnal, de legkésőbb folyó évi december hó 5-ig közgazdasági céljaira a Magyar Szövetkezeti Központok Áruforgalmi Részvénytársasága útján beszoigáltatni úgy a hatóság által reá kivetett buza-, rozs- és kétszeresmennyiséget (az ugynevezett adógabonát), valamint az adógabonának és saját házi és gazdasági szükségletének leszámítása után meg fennmaradó öszes buza-, rozs- és kétszeresfelesleget. Hasonlóképpen köteles beszoigáltatni az emittelt magvakból meglevő felesleget mindenki, ki a termelőtől aratórészt, konveiót, párbér, haszonbér címén vagy bármely más címen kapott búzát, rozstól vagy kétszerest.

2. Ha a termelő a kivetett buza-, rozs- és kétszeresmennyiséget (az adógabonát) gazdasági érdekeinek sérelme nélkül a Gabonagyűjtés Országos Kormánybiztos Kirendeltségének megállapítása szerint beszoigáltatni nem tudná, a Kirendeltség engedélyével a hiányzó mennyiséget árpában s ha a hiányt árpában sem pótolhatná, úgy tengeriben is leróhatja, köteles azonban mindegy 100 kg. buza, rozs vagy kétszeres helyett árpából 130 kg.-ot, tengeriből pedig 200 kg. esőves tengerit beszoigáltatni.

3. Amennyiben a termelő a reá kivetett adógabonát a Kirendeltség megállapítása szerint még az adógabona pótlására szolgáló magvakban sem tudja beszoigáltatni, vagyis természetben való beszoigáltatására egyáltalában nem képes, köteles az adógabona (buza, rozs és kétszeres) minden egyes hiányzó méterázsájá helyett 20 0 korona megváltási összeget (gabonaváltáságot) 15 nap alatt az Áruforgalmi r.-t.-nél befizetni.

Ugyanezek a rendelkezések megfelelően állanak arra a termelőre is, akinek szántóterületének egynegyedrésznél kevesebb buza- és rozsvetése volt és így az adógabo-

27. ábra. Választott muraközi csikó a tótszentmártoni vásáron.

MOST JELENT MEG: ÁLLATTENYÉSZTÉSÜNK FEJLŐDÉSÉNEK FŐ FELTÉTELE

— Javaslatok takarmánytermelésünk javítására. —
Ira: **KONKOLY THEGE SÁNDOR dr.**
— Ára bérmentés kifizetéssel 48 ko. oia. —
"Patria" r.-t. könyvosztálya, Budapest, IX., Üllő-ut 25. szám.

nát árpában, illetőleg tengeriben volna köteles beszoigaltatni; az ily termelőt azonban a közéletmezési miniszter vis major esetében a beszoigaltatás alól részben felmentheti.

4. Az adógabona fértési-árának megállapításáról szóló

WOHANKA ÉS TÁRSA UTÓDA R.-T. Budapest, V., Vilmos-császár-ut 76. sz.

GÉPOSZTÁLY:

Nyersolajmotorok
Vetőgépek
Boronák

Teljes malomberendezéseket rövid idő alatt szállítunk.

Honkolyozók
SzecsKavágók
Kukoricamorzsolók
EKÉK
Tengelyek
SziJKorongok

MALOMOSZTÁLY:

Darálójáratok
Őrlőjáratok
MalomKövek

Tervrajzokat és költségvetéseket gyorsan készítünk.

Gazdasági malmok
Koptatók
Daratisztítók
Felvonók
Garatok
Lisztiszítók

8221

**Vet
mo**

rendeikéze
buzáért 50
Az adóg
tatott buza
a megállap
mot fizet.
rozs és ké
összesen te
Az adóg
az előbbi
annak a te
rendelet h
az Áruforg
nek utólag
megfizetni.
Ugyanez
a földműve
meléktől v
felül — át
Hasonlóké
a beadandó
tengeriért 2
150 K.-t; a
állapított t
A prémí
gáltatással
hogy a fel
megtörtént.
5. A 100
buza-, rozs
ség elszám
kisebb kite
ság (a Kire
illető közse
ajánlják fe
kivetett bu
6. Minde
meghalad,
beszoigáltat
A felesle
ségeit.
A felesle
helyett es
gazdasági s
esetleges s
kötetes az
azzal már
árpabeszoz
szerezni és
tenni elege
7. §. Min
holdnál (a
hold terüle
sebb kettő
ségi előjár
Kirendeltsé
1920. évi d
emberi élel
galmi r.-t.
egészséges
Amennyi
a reá eső n
elidegenítet
gáltatni ne
olyan term
nek már e
8. Amenn
kivetett ár
az árpa és
helyett árpa
váltáságrá
9. Arra a
valamint az
ricamennyis
esetben a
határidőig
váltáságot b
a be nem e
vezményes
pedig 2400
10. A köz
árpa vagy
váltáságrá
a járás K
végső fokoz
hejye. A K
vármegye
ra. kir. közz
Két egybe
nincsen. A
felebbezés
fel. A kirótt
térítő össze
halóságok h
11. Minde
fási kötelez
tének többi
földön szab

rendelkezések változatlanul érvényben maradnak, vagyis buzáért 500, rozsért 400 korona jár métermázsánként.

Az adógabonán felül f. évi december hó 5-ig beszovalgatott buza, rozs és kétszeres után az Áruforgalmi r. t. a megállapított térítési áron felül külön szállítási prémiumot fizet, még pedig a buza métermázsája után 300, a rozs és kétszeres métermázsája után pedig 200 koronát, összesen tehát 500, illetve 600 koronát.

Az adógabonán felül beszovalgatott mennyiségre nézve az előbbi bekezdésben megállapított szállítási prémium annak a termelőnek is jár, aki ily mennyiséget a jelen rendelet hatálybalépése előtt szállított be; ehhez képest az Áruforgalmi r. t. köteles a prémiumot az ily termelőnek utólag, még pedig 1920. évi december hó végéig megfizetni.

Ugyanez áll arra a gabonamennyiségre nézve is, amelyet a földművelésügyi miniszter, illetőleg meghívottja a termelőktől retro mag céljára — a termelőre eső adógabonán felül — átvett.

Hasonlóképpen prémiumot fizet az Áruforgalmi R. T. a beadandó mennyiségen felül beszovalgatott árúért és tengeriért is, még pedig az árpamennyiség után q-ként 150 K-t, a tengeri után pedig az átvétel idejére megállapított térítési árral egyenlő összeget.

A prémiumra való jogosultság szempontjából a beszovalgatással egy tekintet alá esik a felajánlás is, feltéve, hogy a felajánlás folyó évi december hó 5-ig igazoltan megtörtént.

5. A 100 kat. holdnál nagyobb kiterjedésű gazdaságok buza-, rozs- és kétszeresfeleslegét az illetékes Kirendeltség elszámolás után állapítja meg. A 100 kat. holdnál kisebb kiterjedésű gazdaságokban az elszámolást a hatóság (a Kirendeltség) abban az esetben rendeli el, ha az illető közseg termelői folyó évi december hó 5-ig nem ajánlják fel, illetve fellüväs folytán nem szállítják be a kivettelt buza-, rozs- vagy kétszeresmennyiséget.

6. Minden tevelő, kinek gazdasága 100 kat. holdat meghalad, köteles árpafeleslegének 30%-át közcélakra beszovalgatni.

A feleslegmegállapítás a gazdaság termésének és szükségletének szembeállításával történik.

A felesleg megállapításánál az adógabona egy részét esetleg beszovalgatott árpamennyiséget, mint gazdasági szükségletet, kell figyelembe venni; viszont az esetleges eladások figyelembe nem vehetők és a termelő köteles az ily módon megállapított felesleg 30%-át, ha azzal már nem rendelkezik, olyan más termelőtől, aki árpabeszovalgatási kötelezettségének már eleget tett, beszerezni és beszovalgatási kötelezettségének ily módon tenni eleget.

7. Minden termelő, kinek tengerivetése 1/3 magyar holdnál (6 ar) □-b) nagyobb volt, köteles 10 magyar hold területig m. holdanként egy q, azonfelül legkevesebb kettő és legfeljebb négy q csövestengerit a községi előjárásig, 100 kat. holdon felül gazdaságban a Kirendeltség kivételével alapján azonnal, de legkésőbb 1920. évi december hó 31-ig érvényes térítési áron — emberi élelmiszere alkalmas minőségben — az Áruforgalmi r. t. útján beszovalgatni, illetőleg erre a célra egészséges minőségben megőrizni.

Amennyiben a termelő az előbbi bekezdés értelmében a reá eső mennyiséget akár azért, mert már korábban elidegenítette, akár más ok miatt, saját terméséből beszovalgatni nem tudná, köteles a hiányzó tengerimennyiséget olyan termelőtől, ki tengeribeszovalgatási kötelezettségének már eleget tett, beszerezni.

8. Amennyiben a termelő a jelen rendelet alapján reá kivettelt árpat vagy tengerit be nem szovalgatja, köteles az árpa és tengeri minden egyes biányzó métermázsája helyett árpánál 090 K. gabonaváltást, tengerinél e váltásáig felét befizetni.

9. Arra a termelőre, aki a reá kivettelt adógabonát, valamint az általa beszovalgatandó árpa-, illetőleg kukoricamennyiséget 1921. évi január hó 31-ig vagy indokolt esetben a Kirendeltség által megállapítandó későbbi határidőig be nem szovalgatja, vagy a megfelelő gabonaváltást be nem fizeti, az elsőfokú közigazgatási hatóság a be nem szovalgatott gabona- és árpamennyiség kedvezményes térítési árának háromszorosát, a kukoricánál pedig 2400 koronát kitevő kártérítő összeget szab ki.

10. A községi előjárásúak a buza, rozs, kétszeres, árpa vagy tengeri beszovalgatása, valamint a gabonaváltás kiszabása tárgyában hozott véghatározata ellen a járás főszolgabírájához, ennek véghatározata ellen végső fokon a vármegye alispánjához felebeesnek van helye. A Kirendeltségnek ilyen tárgyu határozata ellen a vármegye alispánjához, az alispáni véghatározat ellen a m. kir. közlemezési miniszterhez adható be felebbezés. Két egybehangzó határozat ellen felebbezésnek helye nincsen. A felebbezési határidő mindenkor nyolc nap. A felebbezés a véghatározat végrehajtását nem függeszti fel. A kirótt s be nem fizetett gabonaváltásokat és kártérítő összegeket a közadók módjára a közigazgatási hatóságok hajtják be.

11. Minden termelő, aki árpa- és tengeribeszovalgatási kötelezettségének eleget tett, árpa- és tengerikészletének többi részével szabadon rendelkezhetik, azt beföldön szabadforgalomban elidegenítheti.

Ezeket a terményeket külföldi eladásra vásárolni tilos. 12. §. Az áruforgalmi r. t. és bizományosai árpát és tengerit szintén csak a fentebbi rendelkezések szerint és csak az Áruforgalmi r. t. részére vásárolhatnak.

13. §. A lizittel való ellátás biztosítása érdekében a m. kir. közlemezési miniszter felhatalmazatik, hogy a buza, rozs, kétszeres, árpa és tengeri behajtása érdekében szükséges összes intézkedéseket megtehesse s szükség esetén 1920. évi december hó 5-től kezdve az addig elszámoltatás után már feltárt, illetőleg még azután feltárandó buza-, rozs- és kétszeresmennyiségeket, továbbá az adógabona pótlásául kivettelt árpa- és tengerimennyiségeket hatósági uton — esetleg karhatalommal — igénybevehesse.

14. A buza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és tengeriszállítások ezután is csak szállítási igazolványokkal történhetnek.

15. Minthogy a f. évi 4787. M. E. számú rendeletben megállapított jogorvoslati határidők leteltek, azon a címen, hogy a községe vonatkozólag a természetilag magasan lett megállapítva, a jelen rendelet hatálybalépése után új felszovalgatásnak már helye nincsen.

Epp így nincs helye a jelen rendelet hatálybalépése után új felszovalgatásnak a termelő részéről azon a címen, hogy hoidankénti termésé felét sem éri el annak az átlagtermésnek, amely az illető községe nézve alapul vétetett.

A gyülekezési-jog korlátozása.

A folyó hó 13-iki 9571. M. E. számú kormányrendelet értelmében további intézkedésig mindennemű politikai vagy más jellegű népgyűlés, felvonulás, körmenet, egyesületi alakuló gyűlés, létrehozott alapszabályokkal bíró egyesületek közgyűléseinek és taggyűléseinek megtartása tilos. Ily gyűlések megtartását karhatalommal is meg kell akadályozni és az ily gyűlések összehívása vagy az azokban való részvétel egyaránt büntetendő.

E kormányrendelet következtében az Országos Magyar Gazdasági Egyesület folyó évi december hó 8-ikára tervezett rendes közgyűlést, valamint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének idei taggyűlést is el kellett halasztanunk és a közbejövő karácsonyi ünnepek miatt valószínűleg csak január hó derekán fogjuk megtartani. A közgyűlés, nagygyűlés, később kitűzendő, valamint az ezek kapcsán tervezett Közelki gazdasági előadások időpontját lapunk útján idejekorán közölni fogjuk.

Szalámigyártás engedélyzése.

A hivatalos lap f. hó 14-iki számában közzétett 74.600. számú közlemezési miniszteri rendelet ismét megengedi a kizárólag sertésbúsból készült szalámi gyártását és erre a célra 45.000 drb sertés felhasználását engedélyezi, amiből december 15-ig 15.000 drb, 1921. január 15-ig 18.000 drb és a további hátralévő gyártási időben 12.000 drb sertés húst szabad feldolgozni. Minden darab feldolgozott sertés után a szalámigyárak 50 kilogramm fehérraut tartoznak a közlemezési miniszter megszába aón az általa kijelölendő szerveknek átengedni. Viszont a szalámigyárak minden átengedett métermázsája fehérraut után a közlemezési miniszter által kiadandó szállítási engedéllyel 33 kilogramm szalámit vihetnek ki külföldre. A szalámigyártásnál fennmaradó kecsenyahús a Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezetének ajánlandó fel a nagybani napi áron.

Kiirtokok és házhelyek kiutalása.

A földművelésügyi miniszter a f. évi XXIX. törvény-cikk és az annak végrehajtása tárgyában kiadott, lapunk október 9-iki számában részletesen ismertetett 8420. M. E. számú kormányrendelet alapján utasította a főispánokat és a vármegyei gazdasági felügyelőket, hogy haladéktalanul gondoskodjanak a törvény végrehajtási előmunkálatainak megkezdéséről s egyben utasítsák a közsegkeket a tulajdonosok és földigénylők között való közvetlen egyezkedési tárgyalások megindítására, amelyek sikere esetén nem is kerül sor az állam közbenjárására. A ház-helyekre és haszonbérletekre érdemes egyének összehívását a községi előjárások a lehető legelővidebb idő alatt tartoznak foganatosítani.

KÖNYVISMERTETÉS.

Baromfitenyésztés. Irta: Krenedits Ödön. Megjelent az Athenaeum kiadásában, mint a „Gazdasági Tanácsadó” 8-ik kötete.

A szerző ismert nevéű baromfitenyésztő, most megjelent könyvét minden kezdő baromfitenyésztő haszonnal forgathatja. A siker eléréséhez a szakismeret egy bizonyos foka feltétlenül szükséges. A szakismeret ezt a fokát adja Krenedits Ödön könyve. A szerző gyakorlati szempontból igen megfélelő, könnyen kezelhető és áttekinthető módon állította össze könyvét. A sok ábrával díszített könyv a következő főrészekből áll:

I. fejezet a tyukfélékről tárgyal és leírja a nálunk tenyésztett fontosabb fajtaikat. A II. fejezet a kacskáknak van szentelve. A III. a iudról szól. A IV. a pulykatenyésztés, tartás, nevelés, hizlalás stb.-ről ad kimerítő oktatást; ugyanazt teszi az V. fejezet a gyöngytyukra vonatkozólag. A VI. fejezetben megtaláljuk az olvasó a baromfitenyésztés összes kellékeit. A VII. fejezet a baromfitenyegekről szól, ez a legfontosabb része a műnek s a tenyésztőnek ezt a részt kell a legnagyobb gondal áttanulmányozni s nem szabad figyelmen kívül hagyni egyetlen tanácsát sem. A VIII. fejezet az egészségügyi kellékekről szól és pedig kézi gyógyszertről, a szükséges fertőtlenítő anyagokról és a legtaplálóbó baromfitenyésztésről. Végül figyelemmel gyanánt a IX. fejezetben a baromfitenyésztési intézmények vannak röviden megemlítve. A szerző, Krenedits Ödön neve, a szakirodalomban oly ismert és közkedveltségnek örvendő, hogy biztosítékot nyujt aziránt, miszerint tolla alól csakis minden tekintetben teljes szakmunka kerülhet ki, amit az ismertetett műről is teljes mértékben elmondhatunk.

Rt.

Ne bántsá a magyart! Irta: Zrinyi Miklós gróf. A Spolarich-család kiadása. Budapest, 1820. Készült a Stephaneum-nyomdában, finnországi papirosón és külön 35. számozott példányban, régi diógyőri papirosón. Ára 45 korona. Az 1790. évi kiadás fölújítása, gazdagodva hat szép melléklettel, izléses kivitelben. A könyvet a Spolarich (Spolarits) család öt katonafia a nemzeti hadsereg bevonulásának évfordulójára Horthy Miklós Ö Főméltóságának ajánlotta. Zrinyi e munkájának ez a negyedik nyomtatott kiadása; a XVII. és XVIII. században számtalan kéziratban forgott közkezen. Időszerezését most sem lehet elvitatni, amikor az egyetértés és fegyelem volna az, amire Zrinyi oly megrázó szavakkal int.

LEVÉLSZEKRENY.

E rovatban csak a közérdekű kérdésekre adjuk meg a választ, ezért tessék állandóan figyelemmel kísérni a „Szerkesztői fizetnek”-et is.

A szerkesztőséghez csak a lap szellemi részére vonatkozó levelek intézendők, hirdetés, lapreklamálási, cüm-változtatási stb. ügyekben tessék egyenesen a kiadó-hivatalhoz fordulni.

Megfagyott takarmányrépa eltartása. 35. kérdés. Megfagyott takarmányrépat mi módon lehet tölire eltetni és nem fog-e ártani a fagyott répa — mely már felengedett —, felvágva, szecskával és darával keverve, előrehaladott állapotban levő hasas tehéneknek? L. J.

Felelet a 35. sz. kérdésre. A megfagyott répa csak besavanyítás által menthető meg, de ezt nem tanácsos addig elhalasztani, míg a répa az idő meglágyulása folytán rothadni kezd. Miután azonban a répa elfagyása óta még nem lágyult meg az idő annyira, hogy a rothadás nagyobb mérvokat ölthetett volna, most is csak a minél előbbi besavanyítást ajánljuk, ami asott veremben is eszközölhető és pedig nemcsak felaprózott és polyvával kevert, de egész répával is, mert mihelyt a megfagyott répa felenged, annyira megpuhul, hogy tiprás vagy súlyozásközben és a reá hányt földtakaró sulya folytán ellapul, korongszerűvé válik és így önmaga tölti ki azokat a hézagokat, melyek közöttük a verembe-hányáskor keletkeznek. Polyvát nem szükséges a fel nem aprózott répak közé keverni, de a vermet vastagabb földtakaróval ajánlatos ellátni, mint a felaprózott répáé, hogy nagyobb nyomásnak legyen kitéve. A besavanyított répa abban az esetben sem rothad tovább, ha már előbb rothadásnak indult volna, mely utóbbit azonban az idej tartós hideg vegett valószínűtlennek tartunk. Az még nem tanuskodik jelentékenyebb rothadásról, hogy répája kiszedéskor feketedni kezd, de tekintve azt, hogy az előrehaladott állapotban levő hasas tehéneknek és az igen fiatal borjúknak a csak csekély mértékben is

Vetőgépek, trieurök, ekék, darálómalmok, azonnali szállításra kapható: motorok, mindenféle mezőgazdasági vasáru, FARAGÓ ANDOR Budapest, V., Vécsey-utca 2.

nek. Legnagyobb a forgalom Felsőmagyarország felé. Az új borok ára 22-40 K. között, az óborok ára pedig 40-50 K. között ingadozik. Az őszi munkalátakat helyenként a fagyos időjárás késleltette és így még folyamatban vannak.

Vandorkiállítások a falvakban. A magyar falvak kulturális, egészségügyi, építkezési és gazdasági viszonyainak fejlesztése céljából a „Falvi” Országos Szövetség december elején kezdi meg vandorkiállításait, amelyekről már megemlékeztünk lapunk hasábjain. December 3., 4. és 5-én Aszódon lesz bemutató, 11-én pedig Hatvanban nyitják meg a kiállítások sorozatát. Bemutatják a különböző népviseleteket, a gazdák terményeit, házipárosok és kézművesek készítményeit. A kiállításokon több házipáros bemutatja foglalkozását.

Az értelmiség mentése. Mint október 9-iki számunkban megírtuk, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület akciót indított az állás nélküli menekülteknek és leszerelt tisztéknek elhelyezése iránt a többi rokonegyesülettel karöltve. Október 23-iki számunkban ennek értelmében felhívást intéztünk a gazdaközönséghez és gazdatársadalmi szervezeteinkhez ügyünk felkarolása végett. Felkérjük újból gazdatársainkat, akik még eddig nem értesültek volna ezen akciónkról és így nem jelentettek be állást, hogy ezirányú soraikat az OMGE titkári hivatalában lehetőleg legrövidebb időn belül beküldjék.

A világ tejjgazdaságának állapota. A svájci gazdaságirodalom jelentése szerint a jelen év elmúlt hónapjaiban a tejgazdaság összehasonlítva az előző év ugyanezen időszakának állapotával, — fejlődést mutat. Eltekintve azonban a nyári hónapokban észlelhető kevés és itt-ott mutatkozó erősökénéstől, az árak általánosan emelkedtek. Mínt hogy a rendelkezésre álló előző takarmánykészletek ellenére a termelés a téli hónapok folyamán előreláthatóan esükkenni fog. Az európai országokban további áremelkedést várunk. Német-Ausztriában és Csehországban az áremelkedést biztosra veszik, ugyanez a helyzet Olasz- és Franciaországban is. Dél-Németországban nem észlelhető áremelkedés, ellenben bizonyosra vehető ez, Közép- és Észak-Németországban. Svájcban állandó árakra számíthatunk, hasonlóképpen Norvégiában és Svédországban is. Hollandiában áremelkedés várható a tejnél, ami természetesen a vaj és sajt ára is befolyással lesz. Ugyanez a helyzet Angliában is. Az amerikai Egyesült-Államokban a tejgazdasági helyzet jelenleg még nem tisztázódott, ugyanis a sürtített tejet előállító és tejjoggyárak a szerződéseket október 1-én nem újították meg, a feldolgozást csökkentik, hogy az elraktározott arukat eladhassák. Valószínű tehát, hogy a tej és tejtermékek áraiban esükkénés fog beállani. Több ok következtében az Egyesült-Államok állattalományában esükkénés mutatkozik, ami viszont állandósítani fogja a tej és tejtermékek piaci árát.

Munkát keresnek. Békéscsabán több cukorrépa munkavállalkozó van, akik megfelelő számú munkással hajlandók őszi munkát elvégzésére és leszerződnek már most jövő évi munkálatokra. Elmennének téli hónapokra is: vállalkoznak cirokvágást, tengeritörést stb. Érdeklődő gazdaságok forduljanak: a Városi népjóléti Hivatal munkásközvetítő osztályához Békéscsaba (III., Szent István-tér 10. sz.)

A „Fővárosi tej- és tejterméküzem r.-t.” budapesti telepe a legmodernebb új építkezéssel elkészült a kelenföldi pályaudvar közvetlen közelében fekvő I. Átlós-ut 56-57. szám alatti hatalmas telektömbön. A miniszteri és közigazgatási vegyes szakbizottság, mely áll Szabó Imre dr. tiszti orvos, udv. tanácsos, Moussong Géza kir. tanácsos, a szak. főv. központi tejhivatal igazgatója, Dising Miksa a közlekedési minisztérium tejosztályának főnöke, Székely Salamon állami fővegyész, Grenzl Sándor dr. földm. min. fővegyész, Surányi Viktor közlekedési minisztérium osztályfőnöke, Hány Kálmán közlekedési minisztérium osztályfőnökhelyettes, Csordás

Elemér dr. tiszti orvos stb. kiküldöttékből folyó hó 13-án szállott ki az új telepre és a legbehatóbb vizsgálat után, legteljesebb elismerését fejezte ki a telep felépítése, a berendezés és felszerelés modern, higiénikus és a mai nehézszerzési lehetőségek mellett is elsőrangú volta felett. Az üzem megindulásához az engedélyt természetesen nyomban megadta és értesítésünk szerint a részvénytársaság üzeme azonnal meg is kezdődött.

Lapunk mai számának mellékleteként küldjük Biró Béla, Budapest, IX., Üllői-ut 61. sz. alatti vaskereskedő cég körlevelet, melynek tartalmára t. olvasóink figyelmét különös nyomatékkal felhívjuk. Biró Béla cég vaskereskedése 1880-ban alapítottatott, s az üzlet szolid vezetéseinek tulajdonítható, hogy vevőköre ma az egész ország területére kiterjed. A cég külföldi összeköttetései pedig olyanok, hogy ezeket fogva a vaskereskedelemben előforduló bármely cikkben is a legelőjesebb szállítóképességgel rendelkezik. Ajánljuk tehát t. olvasóinknak előjegyzésre Biró Béla vaskereskedésének címét, hogy felmerülő arszükségeitük kielégítésénél ajánlattételre felszólítani, illetve megrendeléseikkel felkeresni sziveskedjenek.

A 38 év óta fennálló Fischer J. cég Budapest, Nádor-ut. 31/33. Zsák- és ponyvagárára. Ponyvaköcsöszője, a legjobban ajánlható.

Mezőgazdasági szeszgyárat, lehetőleg 500-1000 hl. kontingenssel keresek hérbé. **Nemes Kálmán, Budapest, VI., Nagymező-utca 22. szám.** 9254

Pénzügyi hírek.

A Neuchloss-Lichtig repülőgépgyár és faipar r.-t. rendkívüli közgyűlése az alapítóknak 28 millióról 50 millióra való felemelését határozta el. A régi részvényeseknek az elővételi jogot 2:1 arányban 700 koronáért, hozzáadva 1920. január 1-től járó 5% kamatot, ajánlják fel. Az elővételi jog a Magyar-Olasz banknál gyakorolható. A közgyűlés az igazgatóság új tagjává Eber Antal dr. és Révész Adolf urat választotta meg.

NYILTTÉR.

E rovatban foglaltakról nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Vadászcipők
készen, valamint méret szerint nagy választékban
GERŐ ADOLF FIA cégéni, BUDAPEST,
IV., KOSSUTH-LAJOS-UTCA 4. 9258

PATKÁNY. EGERIRTÓ
BAKTERIUM
"PATIN"
PROSPEKTUS INGVEN.
"PATIN" LABORATORIUM
BUDAPEST, ROTTENKILLER-ÚT 30.

VASUTAT,
szabványos és keskeny nyomtávut,
közhasználatra és magánüzemre

financiroz, tervez, épít, üzemben tart,
vasúti anyagokat, kocsikat, mozdonyokat
és alkatrészeket szállít a 7220
Magyar Gazdasági és Kisvasúti
Részvénytársaság
Budapest, V., Mörleg-utca 3.

MAGYAR
KÜLKERESKEDELEM

című kereskedelempolitikai lapot olvasnia kell, mert a magyar társadalom fontos érdeke, hogy a gazdasági életet megismerje és praktikus irányban orientálódjék.

Előfizetése: egy évre 200 korona, félévre 100 korona.
Kiadóhivatala: Budapest, IV., Vármház-körfut 16. sz.

Tengerit, zabot, biborherét

és mindennemű mezőgazdasági terményt
veszünk és eladunk. 9476

Dr. Topiak és Korád, Budapest, V., Bálvány-ut. 2.
Telefon: 146-74. Rövidített sürgőnycim: Dominium, Budapest.

LEGUJABB SZAKMŰVEK!

A háziállatok fertőző betegségei

157 képpel és három színes melléklettel.

Írta: dr. Hulyra Ferenc

Ára 10% felárral 176 korona

Állattenyésztésünk fejlődésének fő feltételei

Javaslatok takarmánytermelésünk javítására.

Írta: Konkoly Thege Sándor dr.

Ára 10% felárral 44 korona

Baromfitenyésztési tanácsadó

50 szövegábrával és több melléklettel.

Írta: Kovács Odón

Ára 10% felárral 49 korona 50 fillér

A méhtenyésztés vezérfonala

100 szövegábrával.

Írta: Valló Árpád

Ára 10% felárral 52 korona 80 fillér

Utánvétellel megrendelhető a "Patria" Részv.-Társ. könyvkiadóosztályától, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

PALINKAFŐZŐÜSTÖK,
lekvárfőző- és mosóüstök
vörösrézből, továbbá szőlő-
zuzók és
sajtolók,
és daráló,
repavágók, szegekavágók, vas-
boronák, ekék, kovacsolt ekékkel és
kovacsoltak öntött acél-kecskével.
Legjobb minőségű vaszárle, rozsa-
raktárról azonnal kapható. 9155
Szondiagh Pál rész- és szerszámgyár, Budapest, IX., Üllői-ut 19.

Zsák-, ponyva-, zsinég- és hótéláru
beszerelhető **LÁSZLÓ GYUL** cégéni Budapest,
V., Nádor-utca 20. 9030 Telefon: 160-82.

BEREDELYI MÁRK
GŐZ- ÉS MOTOREKE ALKATRÉSZ GYÁRA
TELEFON: Budapest, VI., Lehel-utca 10. Sürgőnycim:
28-23. GÖZEKE.
ELVALLALJA: GŐZ- és MOTOROS SZÁNTÓGÉPEK,
LENO EKÉK, KULTIVÁTOROK, GŐZBORONÁK stb.
SZAKSZERŰ JAVÍTÁSÁT, ugyancsak az összes
KAZÁNJAVÍTÁSI MUNKÁLATOKAT. 9332/a

MAGYAR AGRÁR- ÉS JÁRADÉKBANK R.-T.

VETŐMAGOSZTÁLYA

BUDAPEST, V. kerület, Nádor-utca 16. szám.

Sürgőnycim: AGRÁR BUDAPEST. 9261

TELEFON: 72-01.

VESZ

legmagasabb napi áron mindennemű
gazdasági vetőmagot.

Mintázott ajánlatok kéretnek.

NYILTTÉR.

En rovatban foglalkoztunk nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Magyar Mezőgazdák Állatértékesítő Részvénytársasága Budapest, V., Alkotmány-utca 29.

TELEFON: 107-84, 73-86. Sörgöncym: „MEGALÉR” BUDAPEST

Gazdatársadalmi intézmény!

Foglalkozik:

szarvasmarha, sertés, juh, ló, továbbá öltött áru adás-vételével és bizományi értékesítésével.

ALLATSZÁLLÍTMÁNYOK GIMZENDŐK:

Szarvasmarha, borjú és juhoknál: BUDAPEST—FERENCVÁROS—MARHAVÁSÁRTÉR.

Sertésnél: BUDAPEST—FERENCVÁROS—SERTÉSVÁSÁR. 9378

HUSSZÁLLÍTMÁNYOK ÉS ÖLTÖTT ÁRU:

BUDAPEST—KÖZPONTI-VÁSÁRCSARNOK.

Meghívásra szakértőnket a helyszínre kiküldjük!

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Gabona.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaosztályának jelentése.)

Buza, rozs és kétszeres terményekben üzlet nem köthető, miután az új termésrendelet értelmében ezen gabonafajták zár alá vétettek.

Árpában nincs forgalom, mert a vidéki hatóságok az árut közellátási célokra lefoglalják.

Sörárpbán nem fordultak elő üzletkötések.

Zabban az irányzat szintén szilárd 1400—1450 koronát írték 100 kg.-ként ab főladó vasutállomás.

Repében az üzlet irányzata nem változott, üzletkötések csak elvettve fordultak elő és 2900—3000 koronát írtettek egészséges áruért, 100 kg.-ként ab főladó vasutállomás.

Kölesben az üzlet irányzata szilárdult 1300—1350 koronát írtettek jó áruért, 100 kg.-ként ab főladó vasutállomás.

Csöves tengeriért 400—450 koronát írtettek 100 kg.-ként ab főladó vasutállomás.

Babban az üzlet szilárdult, egészséges jó áruért 1900—2000 koronát írtettek 100 kg.-ként ab főladó vasutállomás.

Lencsésért 2000—3300 koronát írtettek 100 kg.-ként ab főladó vasutállomás.

Vetőmagvak.

(Magyar Mezőgazdák Szövetkezete magosztályának jelentése.)

Léhermagból a beérkezett jelentések szerint Franciaországban, Olaszországban és Cseh-Szlovákiában termése, úgy minőségileg, mint mennyiségileg, jól sikerült s ezen országok részéről külföldön nagy a kínálat, a vételkedv azonban hiányzik, minek következtében az irányzat eszenes. Belföldön a kínálat még csekély, mivel a cséplés még nem nyert befejezést. Lucernamag irányzata nagy kereslet folytán szilárd. A piacra kerülő tételek azonnal elhelyezhetők. Tavaszbuikköny szilárd irányzatot követ. Munkamag és lenmag árai tartottak. Mák kereslet, irányzata szilárd.

Árak nyersáruért 100 kg.-ként:

Léhermag	10000—12500 K.
Lucernamag	11000—13000 "
Viktóriaborsó	2300—2500 "
Csövborsó	1500—1850 "

Tavaszbükköny	1450—1600 K.
Szöszbükköny	2600—3000 "
Muharmag	1400—1500 "
Lenmag	3400—3600 "
Pohánka	1700—1800 "
Mák	5200—5400 "
Cirokmag	1400—1450 "
Napraforgó	1500—1550 "
Kendermag	2200—2300 "

Takarmány.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete takarmányosztályának jelentése.)

Széna- és szalmában az üzlet irányzata nem változott, nagyobb üzletkötések nem fordultak elő. A budapesti piacon métermázsánként fizettek:

Prima szénaért	250—270—	koronát
Bükköny-muharért	260—280—	"
Szalmáért	160—180—	"
Zsuppszalmáért	200—220—	"
Takarmányszalmáért (tavaszi szalmáért)	160—200—	"

Borjú és juh.

A budapesti szarvasmarhavasárra a felhajtás november hó 12-én és 16-án 21—21 drb borjú volt, melyek 66—76 K. között cseréltek gazdát. A november 15-iki juhavasárra a felhajtás 131 drb juh volt, nyolc 28 drb kisorsolt kos, 103 drb kiverő és anyajuh, melyek 37 K.-ért keltek el kgr.-ként elősúlyban.

Szarvasmarha.

(Magyar Mezőgazdák Állatértékesítő Részvénytársasága jelentése.)

A hétfői pótvásár felhajtása 582 darab volt. Lányháb irányzat mellett nehezebb marhák két-három koronával olcsóbbodtak, többi minőségek árai változatlanok. Csütörtöki vásár felhajtása 658 drb volt. Élénk forgalom mellett az árak általában változatlanok maradtak. Vidéki vásárokról beérkező jelentések egybehangzóan tartós szilárdságot közölnek. Jármos ökrök iránt a kereslet megcsappant, míg 1 1/2 éves üszök és tinók továbbra is élénk keresetnek ökök: I. 60—64 K. kivételesen 65—68 K., II. 50—58 K., III. 42—48 K. Tehén: I. 56—60 K., II. 45—55 korona, III. 38—44 K. Bika: I. 54—60 K., kivételesen 62—64 K., II. 48—52 K., III. 40—46 K. Előborjú 76—78 korona kilogrammonként.

Budapesti vágómarhavasár.

1920. november 18.

Felhajtás összesen 666 darab nagy vágómarha, nevezetesen: 325 darab magyar és tarka ökör, 260 darab magyar és tarka tehén, 80 drb magyar bika, 1 drb magyar bivaly és — drb rugott borjú.

Minőség szerint: 0 darab elsőrendű hizott bika, 70 darab középmínőségű bika, 10 darab alárendelt minőségű bika; 58 drb elsőrendű hizott ökör, 254 drb középmínőségű ökör és 12 drb alárendelt minőségű ökör; 0 drb elsőrendű hizott tehén, 224 középmínőségű tehén, 36 drb alárendelt minőségű tehén.

Vontatott irányzat mellett csak a jó minőségű ökrök és bikák ára emelkedett 3—4 K.-val, míg a többi áru változatlan áron kelt el.

Eladatlanul visszamaradt 27 drb.

Következő árakat jegyezték, kilogrammonként elősúlyban

Bika jobbminőségű	52—63 K.
silányabb	42—50 "
Ökör jobbminőségű	53—68 "
közép	44—56 "
alárendelt minőségű	34—43 "
Tehén	34—60 "
Bivaly	35— "
Növendék	43—60 "
Kiesontozni való	25—33 "

Sertés.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete sertéshizlalási osztályának jelentése.)

Szilárd irányzat mellett a ferencvárosi vásáron az árak továbbra is emelkedtek. Minőség szerint 108—118 K.-t, kivételesen 122 K.-ig írtettek kg.-ként elősúlyban a hizott sertéseket. Szalonna- és zsír határárnak feloldására vonatkozó múlt heti közlésünk téves információ alapján. Határárak érvényben vannak, melyek ujabban szalonnánál 158 K., zsirnál 182 K.-ban lett megállapítva. Irányzat rendkívül szilárd. Sovány sertésére kereslet állandóan élénk. Árak változatlanok. Urasági sertés páronként 80—100 kg.-os 115—125 K., 100—140 kgr.-os 110—120 K. kgr.-ként elősúlyban.

Budapesti lóvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1920. november 18.

Eladott:	Árak:
Jobb minőségű hátasló és csikó	20 drb 6600—84000
Könnyű kocsló (jukker)	49 " 21000—70000
Szamár	" " " " " "
Igás kocsló (nehéz nyugati fajta)	77 " 34000—75000
Igás kocsló, (könnyű)	84 " 17000—35000
Alárendelt minőségű	153 " 5200—21500
Vágó	35 " 4900—14000
Parasztlóvak	" " " " " "
Osszesen	418 drb.
Eladatlan maradt	635 drb.
Felhajtatott	1053 drb.

Irányzat: közepes. Székesfővárosi vágóra vásároltatott 27 darab. Vidéki vágóra vásároltatott 16 darab.

Bőr és faggyú.

A baisse-re dolgozó nyersbőr érdekelttség a külföldi irányzatok ismertetésével óhajtja letérni az árakat, azonban figyelembeveendő, hogy ami áruösszeállítás a külföldi piacokon és aukciókon előfordult, az nem a nyersbőr értékének csökkenését, hanem valutájuk értékének emelkedését jelenti. Így a marhabőrök ára a hét folyamán fokozatosan 18, a borjubőröké pedig 30 K.-val emelkedett kg.-ként. Eszerint fizettek a hét végén a budapesti vágóhídon marhabőrért 158—160 és borjubőrért 225—240 koronát. A faggyútermelés a magas állatárak miatti elégtelen állatvágások következtében kiesiny, a behozható áru pedig valutánk alacsony állása miatt még mindig sokkal többre kerül, mint a belföldön előállított áru. A budapesti piacon a nyers faggyú ára ingadozott és fizettek érte a hét végén 20—28 K.-t.

Baromfi és tojás.

Napi árak kicsinyben az I. sz. vásárcsarnokban és idény piacon 1920. november 19-én.

Élő csirke, rántanivaló, párja 90—120 K., élő csirke, sütnivaló párja 140—200 K., élő hizott kacska, kg.-ja 115—120 K., élő hizott liba, kg.-ja 120—125 K., élő sovány kacska, darabja 200—250 K., élő sovány liba, darabja 360—450 K., élő tyúk, párja 200—240 K., hizott kacska, tisztítva, kg.-ja 120—130 K., hizott liba tisztítva kg.-ja 120—130 K., tojás maximált ár drb 630 K.

Zöldségfélék és gyümölcs.

Napi árak kicsinyben az I. sz. vásárcsarnokban és idény piacon 1920. november 5-én.

Sárgarépa I. r. kg.-ja 450—500 K., Petrezselyem I. r. kg.-ja 600—700 K., Vöröshagyma kg.-ja 450—550 K., Fokhagyma kg.-ja 34—38 K., Céklerépa kg.-ja 40—60 K., Fejeskáposzta kg.-ja 170—400 K., Burgonya kg.-ja 40—50 K., Alma kg.-ja 12—40 K., Körte kg.-ja 25—50 K., Dió I. r. kg.-ja 50— K., Csemege-szőlő kg.-ja 45—60 K.

Bor.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete borértékesítő osztályának jelentése.)

A borpiac helyzete változatlanul szilárd. A szállítás csak igen lassan eszközölhető, miert is a kereskedők nem igen vásárolnak. Ausztria részéről élénk az érdeklődés. Olyan bortételek, amelyek könnyen szállíthatók, könnyen vevőre találnak.

A szesz- és szeszszitalüzlet.

A szeszüzletben e héten is szilárd irányzat uralkodott és igen élénk vételkedvvel szemben a kínálat igen gyér volt és a finomított szesz ára ismét drágábban zárult. Elkelt finomított szesz nagyban 190—195 K.-ig, kisebb tételekben 196—200 K.-ig, 10,000 literfokkonként helyben. Kontingens nyersszesz iránt igen élénk az érdeklődés, azonban a kínálat igen gyér és így kisebb tételek nov.—dec. szállításra 130 K.-ig kerültek, ab termelőállomás, forgalomba. Gyümölcsipalinka tartós kereslet és szilárd irányzat mellett ismét drágább áron került forgalomba.

ÉBER ERNŐ, TOEPLER OTTÓ és TÁRSAI, gazdasági üzem- és iparfejlesztővállalat, Budapest, V., Széchenyi-utca 1.

VÁLLALJA gazdaságok berendezését és vezetését, TERVEZ és végrehajt gazdaságttechnikai munkálatokat, TAMOGAT és kezdeményez termelőtelepeket, mezőgazdasági és erdei iparüzemeket MEGSZERZI a birtokok, erdei gazdaságok, szőlőszeték anyag- és iparcikk szükségletét,

ÉRTÉKESITI a mezőgazdasági, erdészeti és szőlészeti terményeket, KIDOLGOZZA és végzi a földbirtokok református kapcsolatos birtokrendezési és parcellázási munkákat, SZAKVÉLEMÉNYT ad agrárjogi, adóügyi és üzemi kérdésekben, ELJÁR a gazdák mindenféle ügyeiben minisztériumnál, központoknál és hatóságoknál.

ROZULA

Sürgöncym

Mezőgazdák használt osztrák Mezei vas korongok röpak nagy vágógyárban kerékpár

SCH

Vennék minden préseimre jelölésére keresek

TYP

Mindor v A MÉH

Haszn és új

Ura

Mako

Rata

Gö

G

ROSETH GYULA magkereskedése BUDAPEST, V., Katona-József-u. 41.

Sürgőnycim:
ROZULA

VÁSÁROL ÉS SZÁLLIT mindenféle vetőmagvat és egyéb gazdasági magvakat. Mintázott ajánlatot kérek.

Telefon:
83-06.

Mezőgazdasági üzemek részére alig használt, csaknem új **ESZTERGAPADOK**.
Mezői vasuti vágányok, váltók, fordítókorongok, sinszeg, sincsavar stb.,
répakocsik, új idomvasablakok
nagy választékban készletben, továbbá saját gyárban minden méretben készülő acélöntésű kerékpárok, közelműalkatrészek
SCHLESINGER ALAJOS
BUDAPEST, V., VÁCI-UT 30/32.

Eladó és bérbeadó kisebb-nagyobb birtokokat ajánlok és keresek.
Birtokvételeket finanszírozok. Tőzsdei megbízásokat pontosan, legelőnyösebben fogantatosítok.
Schwarz Gusztáv banküzlete
Budapest, V., Gizella tér 6.

SZÉLMOTOROK, vízvezeték, csatornázás, szivattyúk stb.
KNUTH K.
mérnök és gyáros
Budapest, VII., Garay-u. 10.

Vennék őszi és tavaszi szalmát minden mennyiségben, amelyet a saját gőz- és löpreseimmel préseltetnék fel. Ajánlatokat az ár megjelölésével kér **Kauders Vilmos takarmánykereskedő, Körömend.**

Kétegérendszerű gézekkel bérszántást vállal
Hajdu László gépészmérnök, Budapest, VII., Damjanich-utca 12.

Használt és új **ZSÁKOK** kaphatók jutából
KOHN JAKAB zsáknagykereskedőnél, SZEGED, Booskay-utca 8. szám. TELEFON: 12-66, 12-75.
Fióküzlet: WIEN.

TYPUS AJTÓK, ABLAKOK
állandóan raktáron. Tömégépítkezésnél, továbbá gazdaközönség részére is kiválóan alkalmas méretek. Bányavállalatoknak, építési vállalkozóknak, fakereskedőknek árengedmény. „Residentia” ingatlan és Építkezési R.-T., Budapest, V., Deák Ferenc-utca 18. Adria-palota. Telefon: 149-27.

Kertészt keresek január 1-re
Fejérmegyébe, díszkertészetben, konyhakertészetben, szőlészetben egyaránt jártasat. Fizetési igények és bizonyítványok.
TALLIAN ISTVÁNHOZ, Dombiratos, Csanád m.

Tehenek meddőségét,
elvetését, fogybántalmait és tejhíját nagy sikerrel gyógyítja: **Handley Sándor** állatorvos, Budapest, V., Lipót-körút 27. földszint 4. Meghívásra az ország bármely részébe elmegy.

Minden méhésznek nélkülözhetetlen!
VALLÓ ÁRPÁD méh. tollgyűlő
A MÉHTENYÉSZTÉS VEZÉRFONALA
című művének most megjelent II. bővített kiadása
Ára bérmentes külfölddel 58 kor.
"Patria" r.-t. könyvszűnye, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Románia hegyvidékén fekvő, teigazdasággal kapcsolatos állattenyésztéshez (ló, szarvasmarha, juh) hosszabb gyakorlati bíró, önkéntes, megbízható
intéző kerestetik.
Írásbeli ajánlatok küldendők az Erdélyi Erdőipar R.-T.-hoz, Budapest, V. ker., Báthory-u. 8.

Segítség a szénhiányon a magasnyomású szélturbiná.
Helyettesítője a gőz-, benzín-, nyersolajmotoroknak. Használható vízszivattyúzásra, gazdasági gépek működtetésére, villamosáramfejlesztésre, őrlésre, cséplésre stb. — Szállítja: **Hungár István malomépítő és gyárberendező vállalata** Budapest, VI., Izabella-u. 94.

Használt és új **ZSÁKOK, PONYVÁK, ZSINEGEK** kölcsön és eladás **FLEINER JENŐ és Tsa** zsáknagykereskedők, BUDAPEST, V., Perczel-Mór-u. 4. TELEFON: 118-76.

Uradalmi bortermést
legjobban értékesít
MEZŐGAZDASÁGI IPARI VÁLLALAT
Budapest, VIII., József-körút 49. sz.

GYENGE- és ERŐS- áramu villamostelepek, gazdasági telefonok javítását és szerelését jutányosan jóállással készíti:
Heller Vilmos és Társa elektrotechnikai vállalata Budapest, VII., Jósika-utca 10. szám.
Szerelési anyagok állandóan raktáron. 9427/a
Telefon: József 88-57.

Vásárol mindenféle hasznos húsú lőtt vadat. Szállított előnyárban ellátja a kellő mennyiségű töltényekkel. Lőszerrendelésnél a fegyvertartási engedély és vadászjegy száma és kelte közlendő.

Makot, babot, lencsét, borsót, kölest veszek.
Ratzka Ágoston, Budapest, V., Lipót-körút 17.
Telefon: 65-02 Interurban. 9078 Sürgőnycim: Ratzka.

HAJDINÁT, KÖLEST, VETŐMAGVAKAT
vásárol és mintázott ajánlatot kér
KALMÁR JENŐ Budapest, V. ker., Zoltán-utca 9. szám.
Telefon: 87-17 9482 Sürgőnycim: Kalmus

SZÁLLITUNK teljes malomberendezéseket, egyes malomgépeket u. m. hengerek, sikszita, Radial-szita, daratisztító, gabonatisztító, hámozó, felvonó, kőjáratok. **Transzmissziók, csapágycsok, kerek** legelőnyösebb napi árban.
Elvállalunk ma omátalajitást és szerelést, továbbá malom- és ipari gépek javítását.
Gazdasági géposztályunk szállít mindennemű gazdasági gépeket.
Hengerrovátkolást leggyorsabban és legelőnyösebben eszközöljük.
PANNONIA Mezőgazdasági Gépgyár R.-T. Budapest, V., Pozsonyi-ut 35. sz.

Gőzgépet, felátbil gépet, gőzkazánokat és motorokat javításra szoruló állapotban is **vesz:**
Balog István okt. gépészmérnök, Budapest, VIII., Köfaragó-u. 7.

Hizott és sovány sertést, vagómarhat a legmagasabb napi áron **vásárolok** (lekötik).
Levélbeli értesítésre jövök.
Kató Károly BUDAPEST, IV., Párizsi-u. 7. sz.

GŐZEKE részleteket mindenféle gyártmányú gézekhez készít és szállít precíz kivitelben acélfogaskerekeket, fémcsapágycsok, tűzszekrényeket, ekevasakat stb. **SODRONYKÖTELEK** Eladó: 5-ös „KENNA” eke állatjártóval. 9103

LÓTARTÓK! Mindenféle **lőszerszámot** szállítunk bármily mennyiségben. **Kolhányi Testvérek** szígyártók és nyergesek Budapest, IX., Viola-utca 48. (örökimádó temető mögött)

Bornyivántartási könyv bevétel és kiadás 1 füzetben K 80--
Bortörvény (kifüggeszhető plakát) K 80--
 Kapható a "PÁTRIA" nyomda r.-t.-nél, BUDAPEST, IX., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek)

Gazdasági épületek átadására békeminőségű KATRÁNYLEMEZT
 kátrányt, a sarkos leget, hozzávaló szöveget, facementet szállítunk, avult zsindelytetők átadását és javítását, öb évű jótállással vállaljuk
Gárdos Oszkár aszfalt- és kátránygyártóipari vállalkozó, Budapest, V., Kádár-utca 7. 9468 Telefon: 67-96.

Földbirtokokat különféle nagyságban ajánlok megvételre. Birtokvételeket, papcel ázásokot és finanszírozásokat vállalkozok. Tözségi megbízásokat pontosan eszközölök.
Sztrasser Emil banküzemeltető, Budapest, V., Lipót-körút 26. Telefon: 37-35. 9412

Zubatag-kut eladó
 kifogástalan állapotban, 30 méter mély, meglévő szerelvényekkel meg is nyújtható. Bánt Imréné, Budapest, Lendvay-utca 25. 9483

1914. évi gyártmányú 50-60 lóerős eredeti **Stock-motoreke**
 kifogástalan üzemképes állapotban jutányosan eladó gróf Hoyos Miksa Németladi Uradalomban, Németlad. 9480

Ha sovány vagy hizott sertést akar venni vagy eladni, forduljon id Gróf Zichy Károly és Tsa sertésbizományosokhoz, Budapest, Népszínház-u. 49. Telefon: József 71-36. Készpénzzel adunk díjmentesen felvilágosítást. 9481

ELADÓ BIRTOKOKAT 400 holdtól feljebb, mezőgazdasági üzemeket külföldi megbízóim részére **sürgősen keresek.** **HOFFMANN, BUDAPEST, bankbizomány Teréz- és Örsüt 1/a. 9500**

Heule-gőzekéket és gőzealkatrészeket, legmodernebb kivitelben **azonnal** szállítunk **Székely és Társa** Budapest, VI., Liszt-Ferencz-tér 8. Telefon: 96-60. 8997

Bérlevelek darabonként K 30--
Szegődségi főkönyvek
 25 cseléd részére K 16--
 50 cseléd részére K 25--
 100 cseléd részére K 40--
 600% felárral.
 Beszerezhetők a "Pátria" nyomda r.-t. nyomtatványkezelői osztályában, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Szivógáz-generátor faüzemeltetésre minden benzintorhoz, stabil vagy lokomobil, azonnal alkalmazható! **Elsőrangú kivitel!** Óriási megtakarítás! Legolcsóbb üzem!
Farkas J. és Tsa motorok és mezőgazdasági gépek raktára Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 61/T. 9452

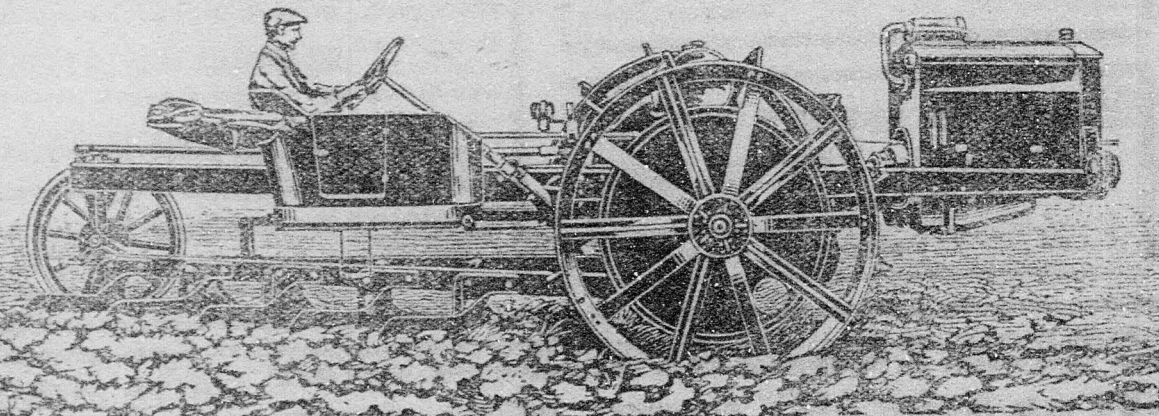
ZSÁKOK, PONYVÁK kölcsön és eladás. **NAGEL ADOLF** szák- és ponyvagyár és kölcsönintézet Budapest, V., Arany-jános-u. 10. Fiókok: FUMME, ZAGREBA, TRIESTE, WIEN Telefon: 36-92, 80-82, 104-10, 164-06, 117-79. Sürgőnyeim: NAGEL.

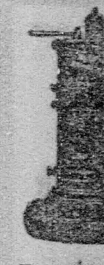
Visszaküldöm pénzt, ha a rendelt, garantáltan tiszta bőranyagból készült **munkásbakancs** barna tehénbőrből, erős bőrtalppal nem lenne olyan, amilyent Ön vár. Gazdaságok, szövethetek vagyban áron legolcsóbban közvetlenül nálam vásárolnak. **Mindenféle cipőárúknak** készpénzzel szolgálok mintaküldeményel.
Ardó József ezelőtt Schönfeld munkásbakancs-raktár Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 43. sz.

Nemesített SZÉKÁCS-féle MAGVAK 9481
 mig a készlet tart napi áron kaphatók. **Vetőmagnemesítő és Értékesítő Részvénytársaság** Budapest, V., Méréleg-utca 3. sz. **Lehetőleg személyes tárgyalás!**

Zavartalan, biztos szántást a **40 HP. „RÁBA”** motorekével **érünk el.**
 Benzin bőségesen és maximális áron áll rendelkezésre. Szerkezete és anyaga közmeren elsőrendű. Sulya alig 4000 kg.
Ára nem is félannyi, mint a külföldről importált motorokéknak. A „Rába” motoreke tehát nemcsak a legjobb szántógép, hanem egyúttal a leghálásabb tőkebefektetés. Ismertetéssel, ajánlattal és referenciákkal készpénzzel szolgálok.
Fehér Miklós Gépgyár R.-T. Budapest, V. ker., Váci-ut 80. 9216

47. SZÁM
Ela
 Idei zabeszes helyben, Bácskai Gárdó n. p. Fila.
Dinamókat egyenáramú, 110 Voltos, kapocslótáv motorokat, melyre raktár Miklós gépgyár, Budapest.
Eladó 154. k...
 1 millió értékű lakás, 1901 hely, Allomások Kiskunsgaban, néri eladó. Urb helyekkel, Urb adása kéretnél.
Egy keveset h...
 tor, kombinált...
 Budapest, V., ut 72.
Eladó 140 hok...
 Pataky, Debrec.
Eladó Lamp...
 n. p. B...
 eseny-puzla...
 vagyis kis ny...
 elevátorral egy...
 képes. Helysz...
 hező.
Vadásztáská
 csizmák, vad...
 Budapest, I., V...
Magánjáró,
 nyolcsa Shuttle...
 hatos Shuttle...
 minősége, jók...
 cséplővel elad...
 Tízszentimre...
20 HP. Po
 mozdony...
 gyártású új...
 ható Fehér...
 részvény...
 V., Váci-ut 80...
8 HP. magajó
 talhajtós, r...
 rautált üzem...
 együtt, jutány...
 Fehér Miklós G...
 társaságnál, B...
 ut 80.
Eladó mezőg
 1 drb új cséplő...
 szén- és sz...
 kézi hajtásra...
 pillár szántóg...
 eke. 4 drb tra...
 eke. 6 drb b...
 gyomlálókapa...
 kaplogép. 24...
 lengődaráló...
 esztorgapad...
 csolószerkény...
 vezetőorsóva...
 távolságuk. 8...
 bil, stabilgőz...
 HP. és külön...
 mezőgazdasá...
 pek, valamint...
 részek mind...
 hatók: KIRAL...
 Budapest, I.,
Alaki

FEHÉR
B
 Tek...
 Sürgőnyei...
 Fiókok: B...
 Zircz, Ka...
 7276

Eladás

Idel zabzalma 400 q eladó helyben, a tanya árveve. Barany Sándor, Hárasapsta. u. p. Pils. 4662

Dinamókat és elektro-motorokat egyenáram-15 és 3 kilowatt, 110 Volt-ra összes tartozékokkal, kapcsolózással, forgóáramu motorokkal, minden teljesítményre rakható szállít Fehér Miklós gépgyár részvénytársaság, Budapest, V., Váci út 80. 4673

Eladó birtok. Halászi mellett 154 kat. hold, 40 hold szőlő, araszgi laskák parkban, 1 millió értékű horral, vízellátással, 1000 hektoliteres udvarnyal, állomáshoz 1/2 kilométerre, Kiskunsgyban, 3/4 millió koronáért eladó. Ajánlatok válasszékkel "Urhalak" címen a kiadóhoz kéreknek. 4680

Egy keveset használt, gyárilag teljesen új, "Mentor" kombinált lóharcjelzőgépet jutányos árban eladó. Unio Műszaki és Gépforgalmi Rt. Budapest, V., Vilmos-utca 72. 4701

Eladó 140 holdas birtok, 5 hold szőlővel, épületekkel. Pataky, Debrecen, Csepő-u. 18. 4700

Eladó Lampert Gyula birtokánál, n. p. Szeréghelyen, Szeréghely-puszta 1 garitort 6 os, vagyis kis nyolcos cséplőgép, elavítottal együtt teljesen használatos. Helyszínen megtekinthető. 4702

Vadásztáskák, patronák, 42-es gummi-csizmák, vadászkabát eladók. Budapest, I., Váci-utca 4., Izs. 5. 4742

Magánjáró, hűszívó, teljesen új, 6 állapothoz nyolcos Shuttleworth hűszívó, harmonikus, jókárban levő May. cséplővel eladó. Popp László, Tiszszentimre. 4783

20 HP. Fowler kézeke-mezőgépet egy gép, gyárilag új, ócska kap-ható Fehér Miklós Gépgyár részvénytársaságánál, Budapest, V., Váci-ut 80. 4783

8 HP. magánjáró, eredeti gyári, tulhívós, 10 légkörös, garantiált üzemi, cséplővel együtt, jutányos árban kapható Fehér Miklós Gépgyár részvénytársaságánál, Budapest, V., Váci-ut 80. 4789

Eladó mezőgazdasági gépek:

1 db új cséplőszekrény, 28 db széna- és szalmaprés, erő- és kézi hajtásra. 4 db Caterpillar szántógép, 5 db motoros, 4 db traktor, 4 db Sack-ek, 6 db borajló, 400 db gyomlálókapa, 120 db hétévas kapatógép, 200 db kőfontás tengeridaráló, 18 db prizmasztergpad, Northon-kapcsolószekrényvel és kettős vezetősorral, 1000 mm. csucs-távolságú, 8 db gözlokomobil, szállításra 10-50-100 HP. és különböző szerelmek, mezőgazdasági és malomgép-ek, valamint transzmisszió-pek, valamint méretekben kap-részek minden méretekben kaphatók: KIRÁLY GYULA gépgyár Budapest, II., Ráday-utca 74. 9450

MAV. cséplőgép, 80" sz. aj. de részelt hangosok kiegészítés után kiadó gép, nagyon olcsón kapható Fehér Miklós Gépgyár részvénytársaságánál, Budapest, V., Váci út 80. 4770

Magánjáró szivószekrény 25-32 HP. 54"-50" cséplővel párosítható, kiálló állapothoz kapható Fehér Miklós Gépgyár részvénytársaságánál, Budapest, V., Váci-ut 80. 4771

Forduljon Mattyók A. okl. mérnök Budapest, IX., Lónyay-u. 45. TELEFON: József 22-39.

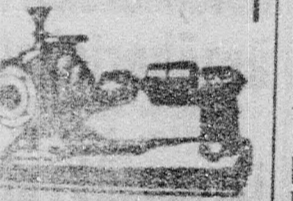
ÉPÍTŐ VÁLLALATHOZ, ha ÉPÍTÉSENI szakosított (legjobb) háza és minden építkezésért, "Kiváló" árakért vállaljuk feladatokat, Országos

Közvetítő Vállalatához, ha ELADNI v. VENNI akar a) birtok, házat, földet, kőszelést stb., b) új és használt gépeket, műszaki árut, vállalatok egész országba kiterjedő kapcsolati hálójánál a legkedvezőbb feltételek és a legmagasabb árakért vállaljuk feladatokat. Dunántúli birtokokat keresek vételre, bérletre. 9418

Legújabb!!

Karbid-gyorsfűzők, mint lámpa is használható. Karbid minden mennviségben. Lakos és Székely gépgyár Budapest, VI., Béke-tér 3.

CSILLAG GYULA szivattyú- és gépgyára, Budapest, V., Tisza-u. 8. Telefon: 170-15.

Uraknak és gazdáknak figyelmébe! Körforgó szivattyú, kőszelést, hűtőszelést, röntgen-gépet, villamos-erőt, víz-szállításra, tisztítószerek, kőszelést, szivattyúkat, gőzmozgatókat és 1515 szivattyúkat speciálisan gyártás. 9277

Eladó jókárban lévő Kőszel-Éozterház kőszel. bővít-bet. mélt. Eimer Zsigmondné országos, Sümeg, Zala m. 4780

Új és használt ZSÁKOK és PONYVÁK

vétel és eladás KLEIN SÁNDOR BUDAPEST, VI., Eötvös-utca 8. Telefon 31-18. 9174

Vétel Szélmotort keresek megré-tele jókárban levő, szivattyúval és víz-átvitellyel. Ajánlatokat kér Erdélyi Mihály földbirtokos, Budapest, Nepszínház u. 22. I. 7. 468

Sodronykötélet teljesen új, használt állapothoz, csak szétbontani jó, több métermátsát megves Geréb György, Debrecen, Deák Ferenc-utca 18. 4752

Urirtokot háromtól-tízszáz holdig, kastélyal, felszereléssel, keres megvételre Krištofi István, Budapest, I. ker. Dohány-tér 18. 4750

Keresek bérbe vagy megré-tele egy 500-1000 holdas birtokot, jó gazdasági épületekkel és kastélyal. Lehe-tőség vasút és városköz közel. Zala, Vas, Somogy és Veszprém megyében. Hayden Sándor, Szalapa, n. p. Túrja, Zala m. 4751

Bérlet Bérbeadó 523 holdas szántóföldi birtok, Sárköz Imréné, Nagy-bajom, Somogy m. 4696

Volt nyugatmagyarországi nagybirtokos keres intenzív gazdálkodásra alkalmas bérletet, esetleg nagyobb birtokhoz mint vezető társulna. Galasi Polgár László, Budapest, Gellért szőlő-tele. 4755

100-300 holdas birtokot bérletre esetleg 50-100 holdas venni elaj-tandék. Lényeges feltétel leg-csúszó föld, jó gazdasági épületekkel, uti lakóházal, vasúthoz közeli, közlekedé-sdi javok. Ajánlatokat kérés-tes leírásal Orutay Gyula, Mezőkovácsháza, Csanád m. 4705

Birtokot keresek uril kái, hol parcellázás előre látható. Cim: Tóth, Budapest, I. Városmajor-u. 23/c, megae-földszint 1. 4704

Szalmot megvételre 800 m. föld kőszel, kőszel, 405 és hold instrukció egyezség sze-rint átvethető. Cim a kiadóban. 4889

Nagyobb birtokot keresek, csak tulajdonostól keresek ajánlatot. Magyar mérnök, Rákosszentimihály, József-u. 46. 4730

Bérletre keresek a főváros-ban villaszerviz lakást fűtőszoba, melléképületek, villanyvilágít-ás, 3-4 holdas bekerített kerttel, gyümölcs- és szőlővel, műve-léses kőszel két hold legyen; villamosenergia-ellátás vasúti állomáshoz közel. Kovács Károly, Debrecen, Kossuth-utca 42. 4783

Arverési hirdetemény.

Közírré teszem, hogy Márton Ferenc kése delme folytán folyó évi november hó 20-ik napján, délelőtt 11 órakor Makón, a Gulácsi-féle gépraktár udvarán árverésen el fognak adni, esetleg a becsáron alul is, készpénzfizetés mellett, a leg-többet ígérő fűzőnek.

- A vételi illeték evőt terheli. Bántapénz a kikiáltási ár 10%-a. Az eladandó tárgyak és azok kikiáltási ára a következő: 1. Egy drb Harris-fűző... 9200 K 2. Kühne-féle szállítóke-re kes tárcsásborona... 11200 3. Kühne-féle tizennégyes talajtömritő... 11200 4. Cormick-féle nagy széna-gyűjtő... 6200 5. Kühne-féle szártépő... 8200 6. Egy Kühne-féle nagy fogas... 3700 K 7. Két kapáló-éke a 2900 K 2500 8. Egy cirokmagfejtő... 2500 9. CC. S. jegyű cultivátor (porhanyító)... 4700 10. könnyű fekete nyitott hintó... 30000 11. pár parádés löszerszám 18000

Kelt Makón, 1920. évi november hó 12-ik napján. Dr. Demké Pál mekői bír. közjegyző.

FOKOZZUK GAZDASÁGAINK JÖVEDELMEIT!

„IRUS-MÜVEK” NAGY. RÉSPONTI MŰSZAKI IRODA BUDAPEST, VI., POBMANICZKY-U. 21.

Specialitásként szállít azonnal: LEGJOBBAN BEVÁLT SZAB.

„IRUS” DARÁLÓRAT és MALOMBERENDEZÉSENET

az összes gazdasági magvak, szalás és rostos termények feldolgozására. Bárki által kezelhető, kevés helyszükséglet, bármely épületben felállítható. Különleges DARÁL, ÖRÖL, CSIRÁTLANIT, HÁNTOL. kivitel: Speciális GAZDASÁGOK, KÖZSÉGEK, SZÖVETKEZETEK stb. részére tekintélyes jövedelmet biztosítanak. Elisgrendt referenciák. Legmesszebbmenő jótállás. Képen árjegyzék, költségvétés ingyen és bérmentve. 9487

Haszonbérleti hirdetemény.

Gróf Somssich Antal koplalópusztai (Somogy megye)

968 kat. holdas birtoka

1921. március 1-től kezdve 12 évre bérbeadó.

Csak oly keresztény bérlők pályázhatnak, kik f. é. december 15-ig adják be pályázatukat és bér ajánlatukat holdanként fizetendő terménybérben nyújtják be.

A birtok bármikor megtekinthető, vasutállomás Szent Imre, vagy kocsin Kaposvárról 1 óra.

Pályázatokat, melyek között bérbeadó szabadon választhat, Gróf Somssich László, Kaposvár, Posta-fiók 38. címre nyújtandók be. 9489

2215/1920. szám.

Szalonnaszállítási pályázat.

A mezőhegyesi magy. kir. állami méneshirtok részére szükséges 300 métermázsa szalonna szállításának biztosítása végett 1920. évi november hó 30-án délelőtt 11 órakor, a mezőhegyesi magy. kir. méneshirtok igazgatóságának hivatalos helyiségében zárt írásbeli versenytárgyalás tartatik.

Kisebb mennyiségre (egész vagonfélben) is lehet ajánlatot tenni.

A részletes feltételeket kívánatra a méneshirtok igazgatósága megküldi.

Mezőhegyes, 1920. október hó 31-én.

A mezőhegyesi magy. kir. méneshirtok Igazgatósága.

Alakítsa át benzinmotorját faszéntüzelésű szivógázüzemre! Az üzem oly olcsó, hogy az egész befektetés a megtakarításból már 1-2 hónap alatt megtérül. Kezelése meg-lépően egyszerű. Ismertetéssel és ajánlattal készséggel szolgálunk, de közlendő, hogy hány lóerejű motor alakítandó át. 9216 FEHÉR MIKLÓS gépgyár r. t., BUDAPEST, V., Váci-ut 80. SZ.

BIBÓ KÁLMÁN Gabonakereskedelmi Részvénytársaság Budapest, V. kerület, Szabadság-tér 14. szám. Szállítunk és veszünk mindenféle terményeket, magvakat és fakarmánycikkeket. Telefon: 107-23, 131-60. Sürgönyeim: BIBÓKÁL BUDAPEST Fiókok: Enying, Szitasbalhás, Devescer, Zircz, Kaposvár, Debrecen, Berettyó-ujfalu, Békéscsaba.

Gőzekék,

ASTRA GÁZEKÉK, LAKÓKOSCIK, SODRONYKÖTELEK
azonnal szállíthatók.

MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRGYŐKNÖKSÉGE
BUDAPEST, VILMOS-CSÁSZÁR-UT 32. 9333

LŐSZERSZÁM

prima borból, IGÁS és JUKKER nagy raktára.
GÁL MIHÁLY szijgyártó, Budapest, VI., Lázár-u. 16. (Operaház mögött)

Heveder LŐSZERSZÁM ára 800 koronától 1790 koronáig.

SZÁMITÓ GAZDA mindenféle gabonát, szemes és csövestengerit csak eredeti

LANZ

daralógéppel, őröl és lisztelőmalommal } őrlő és darál.
Ajánlatot szolgál a vezérképviselet: 9043
HAHN ARTHUR és TÁRSAI, Budapest, VIII., Üllői-ut 52/B.

Elsőrangú kivitelű gazdasági szekerek, páros- és vető-
gépek és minden mezőgazdasági eszköz azonnal be-
szerezhető a Debreceni Mezőgazdasági Gépgyár Részvénytársaságnál.

MUSCATE, BETCKE & Comp. GYÁRAI

prompt szállításra ajánlanak 9295/a
fűkaszalókat, répavágókat, szecskavágókat, kapálókat,
motor- és gözcséplőket, aratógépeket és trágyaszórókat.
MAGYARORSZÁGI VEZÉRKÉPVISELET: H. DESSAU & Co., COPENHAGEN BUDAPESTI FIÓKJA V., NADOR UTCA 28. SZ.

KREISLER JENŐ malomépítő és berendező vállalata 9275
BUDAPEST.
Iroda, műhely és raktár: VI., Váci-ut 69. **Eredeti Mayer-triőrök, malom- és daralójaratok gazdasági malmok raktárral azonnal szállíthatók.**

Magyar Vadkiviteli Vállalat R.-T.

Budapest, IX., Tóth-Kálmán-utca 8. (Hűtőház.)
Telefonszám: József 18-61. Sürgőnycim: Vadhus Budapest.

Lőtt vadat

minden mennyiségben átveszünk s ezért a legmagasabb árat fizetjük.

Szállítóinknak kivételre minden összegű óvadékot nyújtunk.

Nagyobb vadászati eredményeket saját közegünk által a legközelebbi vasúti állomáson átvettünk. A szállítványok értékét az átvétel után azonnal kiigénylhetjük. 9409

Üzletfeleink

lőszerszükségleteit gyári árban beszerezjük.

Lőszerszükségletnél a töltények nagysága és a seretek száma közlendő.

TEJESKANNA- PLOMBÁK ÉS FOGÓK

UJÁGH ÁRPAD
BUDAPEST, I., ÁTLÓS-UT 24
TELEFON: JÓZSEF 85-25

UJ RENAULT AUTÓK,

személy- és teher-
PNEUMATIK és AUTÓCIKKEK.
REIMAN GYULA

9186 BUDAPEST, V., Vörösmarty-(azelőtt Gizella-)tér 3. sz.

Olesón szánthat motoros ekéjével, gazfejlesztőkészülékkel

ha az általunk gyártott szánadalmazott

szántógépjét felszerelteti, melynek üzembiztonságáért szavatosságot vállalunk. Ugyanazon feltételek és egyenlő mennyiségű szántás mellett az üzemköltség-nél, a benzinnel való szántással szemben 85%-ot takarít meg.

1 hold (1200 □-6l) szántásához szükséges:
minimálisan 12 kg. benzint a K 55-... K 660-
ezzel szemben a fejlesztőkészülékkel:
fűszén, maximum 20 kg. a K 5-... K 100-
holdankénti megtakarítás tehát K 560-

Kozel, kenőanyag stb. ugyanannyi szükséges, mint a benzinnel való szántáshoz. 9918
Saját érdekében kérjen árajánlatot!

„FRIED“-féle gépgyár és vasöntőde, MISKOLC.

CEMENTIPARI GÉPEKET.

Betontégla, cementtöcsérép, üreges betonblokkok, cement- és mozaiklapok, kutygyűrűk, betonsövények, italóvályuk, kerítésoszlopok és egyéb építőanyagok előállítására gyárt és teljes homokértékesítő telepeket és aszfaltpalagáryakat berendez:

SZÁNTÓ és BECK mérnök speciális gépgyára
Budapest, X., Gyömrői-ut 76-78. sz.

Villamos Kispeszt, Bichn-gyári megálló. 9336 Telefon: József 50-88, 80-34, 40-28.
Árlisták, költségvetések díjmentesen!

Ekék

Boronák

Szecskavágók

Répavágók

Morzselők

Vetőgépek

Motorok

Motorekék

Szivógázgenerátorok

Gséplőkészletek

Malomberendezések

Daralók

Elsőrangú kivitelben, jutányos áron kaphatók.

DÉNES B. Részvénytársaság, BUDAPEST, VI. kerület,
Vilmos-császár-ut 61. sz. 9800

NEMES LÁSZLÓ
TERMÉNY- ÉS VETŐMAGNAGYKERESKEDÉSE,
BUDAPEST, V., UJPESTI-RAKPART 2. SZ.
(Margit-híd, Pelethaus-házak.) 9473

VESZ

mindenfélre szabadterményeket, gazdasági magvakat — köles, hajdina, mák, dió, bab, borsó, lencse, árpa, tengeri, — takarmányneműket.

(Margit-híd, Pelethaus-házak.)

9473 TELEFON-SZÁM: 186-10.

Mintázott árajánlatok: kérek.

Sürgőnycim: NEMESTERMÉNY.